

SOCIALREFORMEN

EN KORTFATTET OVERSIGT

AF

SOCIALMINISTER

K. K. STEINCKE

2. OPLAG

FORLAGET „FREMAD“ KØBENHAVN 1933

38.06

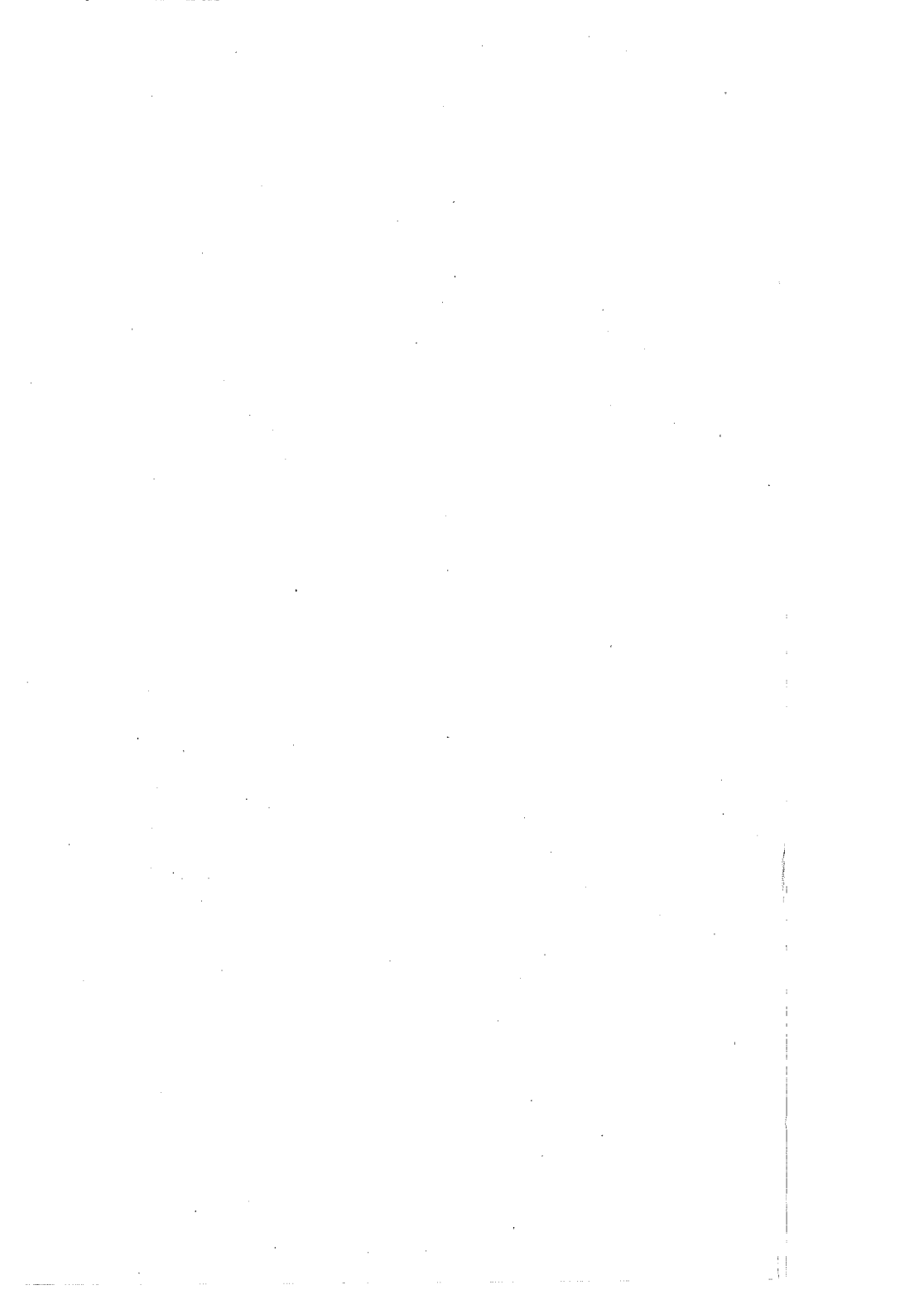
St

bx-2

Dansk Andels Trykkeri.

INDHOLD

<i>Lovkompleksets Omraade</i>	5
<i>Den nuværende Lovgivnings Hovedfejl</i>	10
<i>De nye Principper</i>	12
<i>Forsikringslovgivningen</i>	
I. <i>Ulykkesforsikring</i>	15
II. <i>Arbejdsløshedsloven</i>	22
(Privat Arbejdsanvisning)	25
III. <i>Folkeforsikringen</i>	26
Forsikringspligten	27
Begæring om Optagelse	31
Sygeforsikringen	33
Invalideforsikringen	35
Aldersrenten	38
IV. <i>Offentlig Forsorg.</i>	
Forsørgerpligterne	41
Den private Forsørgelsespligt	42
1. <i>Særhjælpen.</i>	
Børnelovgivningen	45
Børneværnet	46
Børnebidrag til enlige Forsørgere	48
Særhjælp til Fordel for Børn	51
Den øvrige Særhjælp	53
Sygehjælp m. v.	54
Spredte Tilfælde af Særhjælp	56
2. <i>Kommunehjælpen</i>	58
3. <i>Fattighjælpen</i>	60
4. <i>Administration og Økonomi m. v.</i>	62
Økonomien	65
Takster og Refusion	68
Slutning	70

Lovkomplekssets Omraade.

Det er ret forskelligt, hvad man forstaaer ved Sociallovgivning, og i og for sig kan man lige saa vel kalde f. Eks. Skole-, Husmands- eller Sundhedslovgivningen som Fabriks- eller Sygelovgivningen for Sociallovgivning, men man har ved denne sidste dog som Regel kun forstaaet 3 Hovedgrupper af Lovgivning: *Beskyttelseslovgivningen*, eller snarere Arbejderbeskyttelsen, hvorunder man har tænkt paa Fabriklovgivningen eller den særlige Beskyttelse navnlig for unge Arbejdere gennem Forbud mod eller Regulering af Børns eller unge Menneskers Arbejde i Industrien, Forbud mod Natarbejde, Lærlingeloven, Medhjælperloven m. fl., der alle har det særlige ved sig at begrænse Arbejdsgivernes Myndighed overfor Arbejdskraften eller paa Arbejdspladsen.

Næst efter Arbejderbeskyttelsen nævner man da som anden Hovedgruppe *Socialforsikringen*. Denne har vel det til fælles med al anden Personforsikring, at Hjælpen kun ydes, hvor en vis Skade er sket, altsaa som en Sikring mod et eller andet personligt Tab; men der er den væsentlige Forskel mellem Socialforsikring og al anden Assurance, at den førstnævnte organiseres og ofte administreres af det offentlige selv, der desuden yder saa væsentlige Tilskud til Socialforsikringen, at den enkelte Forsikringstager ingenlunde svarer den Præmie, som han efter forretningsmæssige Beregninger maatte bære. Ved Socialforsikringen — der som oftest etableres overfor Arbejdsløshed, Sygdom, Ulykkestilfælde under Arbejde, Invaliditet, ved Barsel eller mod Alderdomssvækkelse — er der derfor ofte Tale om en ligefrem »maskeret Forsørgelse« eller i hvert Fald om en betydelig »Hjælp til Selvhjælp«.

Som den tredje Gruppe nævnes da *Forsørgelseslovgivningen*,

den rene Understøttelseslovgivning, hvor Hjælpen ydes vederlagsfrit, altsaa uden nogen Modydelse fra Modtageren og i Reglen efter et Skøn over Omfanget af hans Trang (Almisseprincippet), undertiden dog som en Ret og med faste Transgrænser og Takster, naar de iøvrigt fastsatte Betingelser er opfyldt (Retsprincippet).

Som Eksempel paa det sidste kan herhjemme nævnes Aldersrenten og Enkebørnshjælpen, medens det rene Understøttelsesprincip ligger til Grund for Hjælpekasse- og Fattighjælpen m. fl. Den omfattende Børnelovgivning hører dels herhen, dels har den som Alimentationsbidragene og Værgeraadslovgivningen en særlig Karakter.

Af disse 3 Hovedgrupper af sociale Love rører Socialreformen ikke ved den første, den saakaldte Beskyttelseslovgivning, medens den reformerer hele den omfattende Forsikrings- og Forsørgelseslovgivning! Socialreformens Omraade er ifølge Sagens Natur ikke meget forskelligt fra det nuværende, da man jo ogsaa hidtil har maattet træde til i Anledning af de forskellige Former for Trang, men medens det nuværende Omraade er dyrket op lidt efter lidt gennem en Menneskealder, og den herhenhørende Lovgivning derfor er splittet og spredt, tildels principløs — med Afhjælpning af ensartet Trang paa mange forskellige Maader gennem ca. 50 Love og Lovbestemmelser — samler Socialreformen hele dette Vildnis under 4 systematiske Hovedlove, nemlig 3 Forsikringslove: Ulykkesforsikring, Arbejdsløshedsforsikring og den nye Folkeforsikring, samt een Forsørgelseslov: Loven om offentlig Forsorg, hvilket i sig selv baade for Administration og Publikum betyder en meget væsentlig Forenkling (Simplificering) og Sammendragning (Kodificering) af hele dette Lovomraade, foruden en yderligere Udbygning af samme til Fordel for de understøttede.

Socialreformen er jo gentagende bleven betegnet som det mest omfattede Lovværk, den danske Rigsdag nogensinde har vedtaget, og dette er ogsaa rigtigt, naar man tager Hensyn til det overmaade udstrakte Omraade, den omfatter, eller naar man ser paa Økonomien, idet den lovgiver om ikke mindre end ca. 200 Mill. Kr. — vel at mærke som aarlig Udgift. Lovkompleksets Omraade er altsaa den samlede Socialforsikrings- og Forsørgelseslovgivning, og vi skal nu kort opridse den historisk-sociale Baggrund for dette Lovgivningsomraade.

Udgangspunktet for den nyere Tids Sociallovgivning herhjemme er den almindelige Fattiglovgivning.

Det liberale eller privatkapitalistiske Samfund kan jo ifølge sin Struktur ikke indrømme Retten til Arbejde, og Retten til Eksistens indrømmer det nødig uden paa ydmygende Betingelser. Derfor er ogsaa Fattigloven af 1891 den endnu gældende Hovedlov indenfor den offentlige Forsorg, hvis indviklede Regler om Forsørgelsespligt, Forsørgelsesret og Refusion endnu danner Grundlaget ogsaa for en stor Del af Lovgivningen om offentlig Hjælp uden Fattighjælps Virkninger.

Alligevel maatte det naturligvis selv for den mest rendyrkede Liberalisme eller Individualisme staa klart, at visse Trangsaaarsager var saa oplagt uforskyldt, at det vilde blive følt som en blodig Uretfærdighed at afskrække fra deres Afhjælpning ved Fattighjælps Virkninger. Dette gælder ved *Mangel paa eller Tab af Erhvervsevne*. Midlertidigt Tab af Erhvervsevne, altsaa Sygdom, maa enhver imidlertid være forberedt paa, og derfor henviste man Afhjælpning af Trang i den Anledning til privat Forsikring, dog gennem anerkendte Sygekasser med offentlige Tilskud.

Og det offentlige havde desuden en saa absolut Interesse i at bekæmpe visse Sygdomme af en særlig uhyggelig, samfundsfarlig eller haabløs Karakter, saasom Sindssyge, Epilepsi, Lungetuberkulose m. fl., at man straks i 1891 undtog den i slige Tilfælde ydede Hjælp fra Fattighjælps Virkninger.

Tilsvarende Grunde, særlig Hensynet til Smittefare, bød endvidere at undtage de saakaldte epidemiske og veneriske Sygdomme fra Fattighjælpen og gøre dem til Genstand for offentlig eller i hvert Fald vederlagsfri Behandling. Samtidig var man gennem Ydelse af Læge-, Jordemoder- og Begravelseshjælp saa human at sikre Folk at komme ind i og ud af Verden uden Fattighjælps Virkninger.

Den Mangel paa eller Tab af Erhvervsevne, der *ikke* skyldes midlertidig Sygdom, hidrører jo igrønt fra Arbejdsinvaliditet, foraarsaget enten ved Ulykkestilfælde, mod hvis Følger man ved Tilskadekomst under Arbejde i en vis Udstrækning er forsikret, eller fra medfødt Abnormitet, fra Sygdom, der gaar over til Invaliditet, eller endelig fra Alderdom. Et Tilløb til Hjælp særlig til abnorme og kronisk syge skete ligeledes gennem forskellige, senere udvidede Bestemmelser i Fattigloven om Hjælp til aandssvage, blinde, døvstumme, Epileptikere, tuberkuløse, van-

føre og lemlæstede m. fl., men en mere systematisk Ordning af den egentlige Invalidforsorg naaedes først 1921 gennem en Lov om tvungen Invalidforsikring af (de frivillige) Sygekassemedlemmer.

Hvad endelig *de gamle* angaar, de, hvis Mangel paa Arbejdsevne altsaa skyldes Kræfternes Svigten, medførte de særlige politiske Forhold i 1891, at man samtidig med Fattigloven vedtog en anden Almisselov, men uden Fattighjælps Virkninger, nemlig en Lov om skønsmæssig Hjælp til værdig trængende udenfor Fattigvæsenet, der opfyldte en Række nærmere Betingelser, den saakaldte Alderdomsunderstøttelseslov. Ogsaa denne Lov blev stadig revideret, indtil man ved Loven om Aldersrente i 1922 gik over til Retsprincippet, altsaa ydede en fast Rente efter nærmere Indtægts- og Formuegrænser, men stadig vederlagsfrit. Der har ganske vist op gennem Aarene været megen Strid om, hvorvidt ikke ogsaa Danmark burde gaa over til en Tvangsforsikringsordning, men nogen praktisk-politisk Mulighed for Gennemførelse af en saadan har der ikke foreligget.

En særlig Form for Mangel paa Erhversevne, der hverken skyldes Sygdom eller Invaliditet, frembyder jo endelig Barndommen, altsaa *ung* Alder, hvor Kræfterne ikke endnu strækker til eller dog ikke bør anvendes til egentligt erhvervsmæssigt Arbejde.

Børneforsorgen tager sit Udgangspunkt i de udenfor Ægteskab fødte Børn, som man særlig fra 1908 har søgt at hjælpe ved gennem offentlig Udbetaling af Alimentationsbidrag at optræde som Kautionsist for Barnefaderen, der jo har en udpræget Evne til at gøre sig usynlig. Derefter fulgte en tilsvarende Lovgivning til Fordel for Børn af forladte, fraseparerede eller fraskilte Hustruer, og endelig kom i 1913 en Lov om Bidrag til de Børn, hvis Moder havde holdt Faderen ud lige til hans Død, altsaa til Enker med Børn, en Lov, der forøvrigt ogsaa bygger paa Retsprincippet, altsaa yder Hjælp efter faste Trangsgrenser og med faste Takster. Alle disse Love er (selvfølgelig) reviderede Gang paa Gang.

Ved Siden af Alimentslovgivningen tjener Plejetilsynsloven, Lov om forebyggende Børneforsorg og Værgeraadsloven jo særlig det Formaal at værne Børnene mod Følgerne af et økonomisk eller moralsk uheldigt stillet Hjemms Indflydelse eller af Barnets egne uheldige Anlæg, altsaa en mere socialt begrundet Betragtning.

Men udover Trangsaaarsagen: Manglende Erhvervsevne, der altsaa har affødt denne lange Række Love, er der endnu en Trangsaaarsag, som desværre er bleven mere og mere aktuel, ikke mindst paa Grund af Verdenskrig og -krise, og det er Tab af *Erhvervsmulighed*. Det første svage Forsøg paa at lovgive overfor den enkeltes Tab som Følge af manglende Erhvervs-mulighed skete ved en Lov om Arbejdsløshedsforsikring i 1907, og gennem 5 store Lovrevisioner i Forbindelse med en omfattende Krigs- og Kriselovgivning har ogsaa dette Problem stadig siden været yderst aktuelt.

Som Følge af denne stykkevise Reformerings af Sociallovgivningen, de evindelige Revisioner, de mange forskellige Love, der skulde gribe ind i eller supplere hverandre, ofte ud fra forskellige Principper og med forskellige Administrations- og Refusionsregler, skabtes der ikke alene et uoverskueligt Virvar, men det blev tillige til det vilkaarligt valgte Tidspunkt ret tilfældigt, om en Hjælp kunde eller skulde ydes med eller uden Fattighjælps Virkninger, ofte alene afhængigt af, om der var »et Hul i Lovgivningen«.

Disse Forhold har dels medført en Række Undtagelseslove eller -bestemmelser fra Fattighjælps Virkninger, dels en særlig Hjælpekasselov, idet man fra 1907 delte de fattige i værdig og uværdig trængende, og henviste disse saakaldte værdig trængende, det blev i Praxis ofte dem, der kunde klare sig med noget mindre Hjælp, til en ny Institution, *de kommunale Hjælpekasser*, et finere Fattigvæsen, der i Virkeligheden fungerede efter ganske samme principielle Regler som det almindelige, ved Tildeling af Hjælp gennem nogle (andre) folkevalgte Medborgeres frie Skøn over Trangs Aarsag og Omfang, indenfor de Grænser, den almindelige Kommunalbestyrelse gav dem Midler at raade over.

Men den stædige Fastholden af den oprindelige Ordning af Fattighjælpen med dennes Virkninger, som altsaa medførte en forceret Undtagelseslovgivning og et helt nyt Forsørgelsesvæsen, Hjælpekasserne, havde andre uheldige Konsekvenser gennem en Splittelse af den kommunale Administration og dermed af Myndighed og Ansvar. Hvorledes denne principløse Ordning yderligere forvirredes gennem helt antikverede Regler om Forsørgelsesret og -sted, der viser tilbage til Tider, hvor Jernbaner var en Seværdighed, Cykler en Drøm, Rutebiler en forstyrret Fantasi og Flyvemaskiner oplagt Sindssyge, og hvorledes det uheldige Refusionssystem, hvorefter Udgifternes Fordeling ikke saa

meget retter sig efter Trangen som efter Institutionens Art, fører til kommunal Spekulation, ja om alt dette maa jeg henvise socialt interesserede til min Bog »Fremtidens Forsørgelsesvæsen«, der nøje gennemgaar hele denne Labyrint af Inkonsekvenser og Kineseri.

Det, det gjaldt om ved en Socialreform var imidlertid ikke, trods alle den hittidige Sociallovgivnings Fejl, at ophæve eller ødelægge denne; thi dette vilde netop under vore nuværende Forhold medføre en hurtig og effektiv Proletarisering og Bolschevisering af Samfundet. Forsaavidt kan man sige, at de besiddende er mindst lige saa interesseret i en ordnet Sociallovgivning som de ubemidlede — bortset fra, at disse i Tusindtal vilde dø af Sult, inden et nyt, et socialistisk Samfund, fremstaaet ved en pludselig Revolution som den russiske — vilde kunne tænkes at vokse sig levedygtigt.

Derfor maa i hvert Fald alle, der anser en organisk Samfundsudvikling for heldigere end aaben Borgerkrig og Revolution med tilhørende Diktatur, ikke alene være Tilhængere af en ordnet Sociallovgivning, men tillige arbejde for, at denne samtidig bliver saa rationel og forsvarlig som muligt, og det er ud fra denne Betragtning, at den saakaldte *Socialreform* er tilrettelagt med det Formaal at undgaa de Mangler og uheldige Bivirkninger, der er organisk forbundet med det nuværende System, og Hovedmanglerne i den gældende Ordning eller Uorden er alt-saa følgende:

Den nuværende Lovgivnings Hovedfejl.

1) Det i alle andre civiliserede Lande ukendte danske System med *de altfor strenge Fattighjælps Virkninger*, der rammer tilfældigt og uden Hensyn til Hjælpens Art.

2) De *mange forskellige Love* og spredte Lovbestemmelser i den nugældende Lovgivning, vedtaget til forskellige Tider og opbygget efter forskellige Principper, giver *uensartet Hjælp i ensartede Trangstilfælde* og rummer derfor mange Uretfærdigheder overfor de trængende, hvorfor der tiltrænges en Udbygning af Hjælpen og Hjelpeformerne.

3) *Administrationen er splittet*, idet endog den egentlige Forsørgelseslovgivnings Forvaltning indenfor hver enkelt lille Kommune er delt mellem Kommunalbestyrelse, Hjelpekassebestyrelse,

Værgeraad, Politimester og Sygekassebestyrelse, som hver for sig knapt nok kender deres eget Speciale. Følgen er, at de trængende ofte jages fra Herodes til Pilatus og tilbage igen.

4) *Magt og Ansvar følges ikke ad*, idet Decentralisationen er ført saa vidt, at man endog indenfor det lokale Omraade, Kommunen, har 3 selvstændige Forsørgelsesvæsen: Kommunalbestyrelsen, Hjælpekassebestyrelsen, der har et selvstændigt Ansvar efter Loven, men er henvist til at søge sine Midler anvist hos Kommunalbestyrelsen, som omvendt ingen direkte Indflydelse har paa disses Anvendelse, og Værgeraadet, der paa visse Omraader kan diktere Kommunalbestyrelsen Udgifter i Tilfælde, ganske analoge med dem, som denne ellers selv administrerer.

5) *Omraadet for den rent skønsmæssige Hjælp* — Almisserprincipets Anvendelse — er for omfattende, hvilket er uheldigt, fordi man saa vidt muligt skal undgaa at bygge en Sociallovgivning paa det Princip, at der ikke er anden Grænse for Hjælpen end den, der naas ved en Brydning mellem Uddelernes saakaldte gode Hjerter og Modtagerens Evne til at fremstille sine Forhold saa medynkvækkende som muligt.

6) Den nugældende Lovgivning *begunstiger Dobbeltforsørgelse og Plattenslageri eller udelukker positivt fra en tilstrækkelig Afhjælpning* af Nøden, baade ved som før nævnt at splitte Administrationen, men navnlig ved enten brutalt at begrænse denne til en enkelt, utilstrækkelig Form, som f. Eks. Enkebørnsbidrag, eller ved omvendt at tillade den mest udstrakte Supplerings gennem andre Institutioner.

7) De gældende *Regler om Forsørgelsesret og -sted er fuldkommen antihjælperede*. Hele Forsørgelseskommunesystemet med de dertil knyttede udviklede Regler om den legale Fødekomme, om »hvilende Erhvervelse af Forsørgelsesret» og om Fødselsnotering er et Kineseri, hvis mest iøjnefaldende Konsekvens er at ophidse Kommunerne mod hverandre og at plage de trængende med vidtløftige Afhøringer og Politirapporter, ofte til ingen Verdens Nytte.

8) *Det gældende System, hvorefter al t praktisk taget gøres til kommunal Forsorg er irrationelt*, særlig forsaavidt Udgifterne angaar, idet der ikke er nogen Mening i, at selv den fattigste Landkommune som Forsørgelseskommune f. Eks. skal bære de efter Omstændighederne meget omfattende Udgifter til den fulde Forsørgelse af sindssyge, aandssvage m. fl., en Hjælp, hvis Art og Størrelse Kommunen ikke har ringeste Indflydelse paa, eller

betale en — skal vi sige — driftig Mands Alimentationsbidrag, blot fordi ikke Barnets, men *hans* Moder, eventuelt Bedstemoder, har haft et kortvarigt Ophold i Kommunen paa 10-Maaneders Dagen før henholdsvis hans egen eller hans Moders Fødsel o. s. v.

9) Det nuværende *Refusionssystem* er i det hele uheldigt og uretfærdigt. Det er *uheldigt*, fordi Refusionsbrøkerne er saa forskellige og ikke retter sig efter Hjælpens eller Trangens Art, men efter, hvilken Institution der tilfældigvis yder Hjælpen, hvilket sidste bl. a. beforder kommunal Spekulation i den gunstigst mulige Refusion uden Hensyn til den trængendes Tarv eller Værdighed, og det er *uretfærdigt*, fordi det begunstiger de velstillede Kommuner paa de fattiges Bekostning.

Endelig 10) medfører den gældende Refusionsordning i Forbindelse med Forsørgelseskommuneapparatet et saa indviklet *Bogholderi* med et indfiltret System af Regnskabsposter, Anmeldelser, Ud- og Indbetaling af Refusioner frem og tilbage mellem Kommunerne, at man ikke skulde tro, disse havde andet at bestille.

De nye Principper.

Det er altsaa disse uheldige Principper, disse Inkonsekvenser og Skævheder, som Socialreformen tilstræber at rette ved den Udbygning, Sammendragning og Forenkling af den gældende Forsørgelses- og Forsikringslovgivning, som den tilsigter.

Den tidligere Lovgivning har altsaa haft *Fattighjælpen som Udgangspunkt*, og man har da lidt efter lidt gennem en omfattende Undtagelseslovgivning skabt en Række Love om Hjælp uden Fattighjælps Virkninger og forskellige Institutioner til Forvaltning af disse Love. Men den Hjælp, der til enhver Tid — mere eller mindre tilfældigt — ikke kan afhjælpes gennem en Undtagelseslov, medfører altsaa stadig — uanset Art og Størrelse Fattighjælps Virkninger, medmindre Hjelpekassen anser den trængende for »værdig« og desuden har Midler til at hjælpe ham.

Socialreformens Udgangspunkt er det principielt modsatte. Efter det her foreslaaede System kan man kun faa Fattighjælp med dennes — efter Forholdene i det enkelte Tilfælde varierende — Virkninger, hvor dette udtrykkelig er fastsat i Loven,

der for hver enkelt Art af Hjælp angiver dennes Retsvirkninger. Den begynder altsaa fra det modsatte Udgangspunkt og siger: Hvilke Trangstilfælde bør ordnes ad Forsikringsvejen, hvilke gennem Understøttelse — og hvilke Retsvirkninger bør denne sidste eventuelt have. Resultatet er følgende:

Paa Forsikringssynspunktet bør først hvile Lovgivningen om Erstatning som Følge af *Ulykkestilfælde* i Forbindelse med det erhvervsmæssige Arbejde, og Udgifterne herved maa her — som andet Steds — bæres af Erhvervene, ikke af det offentlige gennem Skatterne. Om Retsvirkninger af den modtagne Hjælp bliver der naturligvis ikke Tale.

Hvad dernæst angaar ikke Tab af Erhvervsevnen, men af Erhvervsmuligheden, altsaa Lovgivningen om *Arbejdsløshed*, bør ogsaa denne ordnes ad Forsikringsvejen her som andet Steds, og heller ikke de herved foranledigede Understøttelser har, trods betydelige offentlige Tilskud til Forsikringen, noget med den egentlige Forsørgelseslovgivning at gøre, medfører altsaa heller ingen Art af Retsvirkninger, forsaavidt og i det Omfang Hjælpen ydes indenfor de forsikringsmæssige Rammer.

Endvidere kan man ad Forsikringsvejen imødegaa Hovedparten af de Trangsårsager, der skyldes *Tab af Erhvervsevne*, midlertidig paa Grund af Sygdom eller Barselhvile, eller varigt paa Grund af Invaliditet eller Alderdom, hele det Omraade, der søges samlet gennem den nye Folkeforsikring.

Hvad de mangfoldige andre Trangstilfælde angaar, maa disse imødegaaes ad Forsørgelsesvejen, hvilket dog ikke er ensbetydende med Hjælp efter et frit Skøn.

Men foruden et videregaaende Hensyn til Retsprincippet Anvendelse — altsaa de faste Trangsgrænser og forud fastsatte Bidrag eller Takster — kræver det nye System tillige en ensartet og samlet Administration, indenfor hver Kommune, d. v. s. Kommunalbestyrelsens Overtagelse af hele denne gennem et socialt Udvalg i hver Kommune.

Og iøvrigt maa Systemet være følgende: Den rent tilfældige og lejlighedsvis Hjælp, som Folk, der ellers fuldtud klarer sig selv, og som er Medlemmer af Folkeforsikringen, kan trænge til i en snæver Vending, en Opgave, som skulde være Hjælpkassernes egentligste, foreslaas her ordnet gennem en begrænset Adgang for det sociale Udvalg til at yde en Forstrækning i forbindelse og uforudseelige Trangstilfælde og *uden Retsvirkninger*.

Det sidste gælder endvidere en Række Tilfælde af den saakaldte Særhjælp: visse Former af Sygehjælp, Abnormforsorg, Fødselshjælp og forskellige andre spredte, men afgrænsede Trangtilfælde.

Den særlige Trangsarsag, der fremkommer som Følge af Børns manglende Erhvervsevne, imødegaaes dels gennem det almindelige Børneværn, der bl. a. omfatter Værgeraadenes nuværende Opgaver, dels gennem Regler efter Retsprincippet om Udbetaling af Bidrag fra eller gennem det offentlige til Støtte for en Række enligstillede Forsørgere med Børn eller til forældreløse Børn: Enkebørnsbidrag, Alimentationsbidrag m. fl., til hvis Modtagelse der naturligvis heller ikke er knyttet Retsvirkninger for Barnet eller Modtageren af Hjælpen.

Derimod begynder Retsvirkningerne at melde sig, hvor der i al Almindelighed udenfor Forsikrings- eller Særlovgivningen bliver Tale om Hjælp efter et Skøn over Trangen i det enkelte Tilfælde. Den mildeste Form her er almindelig Kommunehjælp, der kun begrunder en vis Kontrol og Erstatningspligt, men efter Hjælpens Art og Størrelse samt Modtagerens hele Forhold og Karakter skærpes Retsvirkningerne, indtil man for egentlig arbejdsmodvillige Personer, groft forsømmelige Forsørgere, Alkoholister og professionelle Vagabonder eller prostituerede m. fl. naar over til den egentlige Fattighjælp med dennes forskellige Virkninger, dog ikke Hjemsendelse.

Rygraden i det nye System kan altsaa karakteriseres saaledes, at Hjælpen ydes ikke efter Institutionens, men efter Trangens Karakter, at den uvidenskabelige og vilkaarlige Sondring mellem værdig og uværdig trængende opgives til Fordel for en Ordning, der afpasser Hjælp og Retsvirkninger efter den til vedkommendes Karakter, Forhold og mere eller mindre asociale eller antisociale Optræden bedst egnede Maade, at Hjælpen paa forskellig Maade udbygges, at Omraadet for den i Forvejen afgrænsede Hjælp, til hvilken den trængende har en egentlig Ret, afgrænses saa vidt muligt, og at Retsvirkninger kun knyttes til Afhjælpning af Trang i saadanne Tilfælde, hvor den trængendes personlige Forhold er af en saadan Art, at man i et ordnet Samfund maa anse det for nødvendigt at sætte ham udenfor en Borgers sædvanlige Indflydelse paa offentlige Forhold eller paa anden Maade begrænse hans Frihed, i hvert Fald midlertidig.

Forsikringslovgivningen.

I. Ulykkesforsikring.

Som nævnt sætter *Socialforsikringen* saavidt muligt ind overfor den Trang, der hidrører fra, at *Arbejdsevnen* gennem Sygdom og Invaliditet eller *Arbejdsmuligheden* gennem Arbejdsløshed er gaaet tabt, i hvert Fald midlertidig.

Den egentlige Hovedlov i denne Forsikringslovgivning er Folkeforsikringsloven, der omhandler den almindelige Hjælp i Tilfælde af Sygdom, Invaliditet og Alderdom; men af praktiske Grunde skal vi først omtale de 2 andre Forsikringslove.

Ulykkesforsikringen bygger — naar den som et Led i Sociallovgivningen angaar Arbejderklassen — paa det Princip, at Arbejdsgiverne skal bære det økonomiske Ansvar for de Ulykker, som indtræffer under Arbejdet, saaledes at Udgifterne regnes som en Del af Erhvervets *Produktionsomkostninger*. Begrundelsen for denne principielle Linie laa klart for Dagen i den første Ulykkesforsikringslov fra 1898, idet denne kun medtog den egentlige Storindustri og andre driftsmæssigt farlige Erhverv; thi det er en Selvfølge, at naar en Virksomhed anvender en Arbejder til et farligt Arbejde, maa den økonomisk sikre Arbejderen imod de Ulykker, det farlige Arbejde medfører, og Præmien herfor opfattes ganske naturligt som en almindelig Driftsudgift; men Linien er fastholdt, ogsaa efter at Udviklingen blev fortsat, saaledes at alle Erhvervsgrene nu er medtaget.

Forholdet er altsaa nu det, at enhver Arbejder, uanset Arbejdets Art, hvad enten han er lønnet eller ej, og hvad enten han er antaget til stadigt Arbejde eller kun er rent midlertidig beskæftiget, er forsikret imod Følgerne af Ulykkestilfælde. Der spørges ikke om Skyld eller ikke-Skyld hos Arbejdsgiveren, selv det mest hændelige og uforudseelige Ulykkestilfælde berettiger til Erstatning efter Lovens Regler.

Og de forsikrede selv skal her — i Modsætning til anden Socialforsikring — ikke betale nogen Andel af Udgifterne og behøver ikke at bekymre sig om, hvorvidt Forsikringen nu i de enkelte Tilfælde er tegnet; de er nemlig — om jeg saa maa sige — født forsikrede i det Forsikringsselskab, Arbejdsgiveren har overført sin Forsikringspligt paa. Og selv om Arbejdsgiveren har forsømt dette, risikerer en tilskadekommen Arbejder ikke at miste Erstatning; de Ydelser, han skal have, hæfter Arbejdsgiveren personlig for, og kan *han* ikke betale, skal samtlige Sel-

skaber i Forening betale, jfr. Lovens § 19. Sker der da et Ulykkestilfælde, skal Arbejderen eller hans Paarørende heller ikke foretage sig noget i Henseende til at anmelde Ulykkestilfældet; Anmeldelsespligten paahviler i Henhold til § 45 Arbejdsgiveren, undtagen ved de sjældnere forekommende Erhvervssygdomme, hvis Udspring er vanskeligere at konstatere for Arbejdsgiveren. Tilsidesætter Arbejdsgiveren sin Anmeldelsespligt, og Arbejderen altsaa intet hører fra Arbejderforsikrings-Raadet, maa han dog selv henvende sig til Raadet, men har i saa Henseende et helt Aar at løbe paa.

Endelig er Spørgsmaalet om hans Krav i Anledning af Ulykken ikke i mindste Maade undergivet Ulykkesforsikringsselskabets, endsige Arbejdsgiverens Forgodtbefindende. Alle Sager behandles nemlig af et dertil nedsat Raad, Arbejderforsikrings-Raadet, eller som det efter Socialreformen nu hedder: Ulykkesforsikrings-Raadet, hvortil der er knyttet et administrativt Direktorat. Dette Raad bestaar af Jurister og Læger samt af et ligeligt Antal Repræsentanter for Arbejdsgivere og Arbejdere. Yderligere kan Raadets Afgørelse i et vist Omfang indankes for Socialministeriet, dog ikke hvad Erstatningsprocentens Størrelse angaar. Alle Regler herom er samlet i Lovens Kap. II.

De Krav, de tilskadekomne har, falder i 3 Grupper: *Dagpenge*, *Invaliditetserstatning* og *Hjælp til de efterladte*, og jeg skal nu gøre Rede for de nærmere Regler herom og for de Ændringer, Socialreformen her medfører, idet jeg dog ikke skal komme ind paa de Ændringer, der er sket med Hensyn til Ulykkesforsikrings-Raadets Sammensætning og Forretningsgang, og som skyldes Bestræbelserne for indenfor *hele* Socialreformens Omraade at opnaa Forenkling og Klarhed i Administrationen; alt dette kan ikke paaregne Interesse i videre Kredse, og jeg skal derfor heller ikke komme ind paa de Bestemmelser i Loven, der har til Formaal at begrænse Forsikringsselskabernes Udgifter til Administration, Striden om at oprette Forsikringsforbund for at faa Præmierne nedsat o. s. v.

Erstatningskravene.

Med Hensyn til de tilskadekomnes Erstatningskrav indeholder Loven en betydningsfuld Ændring i selve Lovens Princip. Som det ligger i Ordet »Ulykkesforsikring«, har det hidtil været en Forudsætning for Adgangen til Erstatning, at der er ind-

traadt et egentligt Ulykkestilfælde eller dermed ligestillet skadelig Paavirkning, der kan paavises at være koncentreret til højst nogle faa Dages Varighed. Den nye Lov gaar et Skridt videre og følger dermed Trop med tilsvarende Love i de i social Henseende mest fremskredne Lande, idet det bestemmes, at ogsaa visse Sygdomme, opstaaet under Arbejdet uden Tilknytning til noget Ulykkestilfælde og uden nogen bestemt paaviselig Paavirkning begrænset til en ganske kort Tid, kan berettigge til Erstatning. Reglerne herom findes i § 1. De Erhvervssygdomme, der er optaget i Loven, er saadanne, som skyldes Paavirkning af farlige Stoffer, saasom Forgiftning ved Bly og Kviksølv, Miltbrandinfektion, visse Hudsygdomme samt Lungesygdomme, der skyldes Indaanding af Stenstøv og Mineralier, alt forudsat, at Sygdommen er paadraget i en af de i Loven opregnede Arter af Virksomheder, der frembyder særlig Risiko i saa Henseende. Gennem denne Ændring udfyldes et Savn, der hidtil ofte har været følt som alvorligt.

Det siger sig selv, at naar et Ulykkestilfælde indtræffer, maa det tage sin Tid, inden Ulykkesforsikrings-Raadet kan afgøre, hvor stor en Erstatning vedkommende skal have. Erstatningen skal nemlig kun ydes for den Nedsættelse af Erhvervsevnen, som er en *blivende* Følge af Ulykkestilfældet, og Raadet maa derfor ofte have ret lang Tid til at se Tilfældet an. Men i Almindelighed vil den tilskadekomne jo straks miste sin Løn; han kan derfor ikke vente paa Hjælp, til Raadet har afgjort Erstatningsspørgsmaalet, men maa have Hjælp fra et tidligere Tidspunkt; dette sker gennem *Dagpengene*.

Dagpengene, der omhandles i §§ 22—30, har til Formaal at afbøde Tabet af *Erhvervsevnen* og ydes derfor kun, forsaavidt tilskadekomne ikke er i Stand til at genoptage sit Arbejde i væsentlig samme Omfang som tidligere. Princippet er og maa være, at Dagpengenes Størrelse sættes i Forhold til den tabte Arbejdsfortjeneste, men at Tabet dog kun dækkes delvist. Efter den gældende Lov ydes der i Dagpenge $\frac{2}{3}$ af tilskadekomnes Dagløn, dog ikke udover 5 Kr. 25 Øre; det derved udfundne Beløb skal dog nedsættes med 15 pCt., og Resultatet bliver da, at der faktisk kun ydes ca. 56 pCt. af den tabte Løn og som Maksimum 4 Kr. 45 Øre. Dagpengeydelserne forhøjes noget ved Socialreformen, idet der ydes 60 pCt. af Lønnen i Dagpenge, og Maksimum sættes op til 4 Kr. 75 Øre.

Der udbetales imidlertid ikke fra Ulykkesforsikringen Dag-

penge straks fra Ulykkestilfældet at regne, idet det altid har været en fast Regel, at tilskadekomne i de første 13 Uger er henvist til Dagpenge fra Sygekassen, dels for at give Arbejderne en yderligere Opfordring til at indtræde i Sygekasse, dels fordi det vilde være urimeligt, om de mange Smaatilfælde, der gør vedkommende arbejdsudygtig i en kort Tid, skulde forelægges Ulykkesforsikrings-Raadet, der i mange Tilfælde forøvrigt heller ikke vilde være i Stand til straks at afgøre, om Tilfældet falder ind under Loven.

Socialreformen fastholder denne Linie, men indfører det nye, jfr. § 23, at hvis det senere viser sig, at Tilfældet maa henføres under Loven, og at det giver Ret til Ydelser efter Loven, altsaa enten til Dagpenge efter de 13 Ugers Forløb eller til Erstatning, saa skal den Sygekasse, der har udbetalt Dagpenge i de første 13 Uger, have Udgiften hertil refunderet af vedkommende Ulykkesforsikringsselskab; dette vil altsaa sige, at disse Udgifter, der hidtil delvis har været baaret af Arbejderne selv, fremtidig bæres af Arbejdsgiverne.

Paa endnu et Punkt betyder Socialreformens Dagpenge-regler en Forbedring for Arbejderne. Efter den gældende Lov kan Dagpenge — selvom Erhvervsevnen vedvarende er væsentligt nedsat — ikke udbetales udover Dagen for Raadets Afgørelse af Invaliditetsspørgsmaal og normalt ikke udover Aarsdagen for Ulykkestilfældet. Den sidste Begrænsning slettes ved Socialreformen, jfr. § 26, og da yderligere Fristen for, hvor længe Raadets Afgørelse kan udsættes, hvis det efter Forholdene er ønskeligt, forlænges betydeligt, vil der altsaa fremtidig være Mulighed for at udbetale Dagpenge i et betydeligt længere Tidsrum end hidtil.

Medens jeg er ved Dagpengene, skal jeg omtale et Spørgsmaal, der er af Interesse for alle Grupper af Erstatning, nemlig Spørgsmaalet om, hvorledes *den* Løn beregnes, som de forskellige Erstatningsformer sættes i Forhold til. Udgangspunktet for Beregningen af Dagpengenes Størrelse er *Aarslønnen*, hvorved forstaas tilskadekomnes samlede Arbejdsfortjeneste i Aaret forud for Ulykkestilfældet, indbefattet eventuel Husleje, Naturalydelser, Overskudsandel eller lignende; og hvis tilskadekomne ikke hele Aaret forud har været beskæftiget, enten fordi han en Del af Aaret har været arbejdsløs, eller syg eller er Sæsonarbejder, fastsættes Lønnen efter et Skøn. Ved Bereg-

ningen af Invaliditets- og Dødsersatning kan Aarslønnen dog ikke sættes højere end 2,100 Kr.

Daglønnen, paa Grundlag af hvilken Dagpengene udregnes, udfindes ved, at den faktiske Løn eller den af Raadet skønsmæssigt beregnede Løn divideres med 300, og her gælder som sagt ingen Grænse opefter udover den, som følger af, at Dagpengene aldrig kan overstige 4 Kr. 75 Øre. Disse Regler fastholdes i Socialreformen, jfr. § 44, med en betydningsfuld Ændring for de ganske unge Arbejdere. Kommer en ganske ung Arbejder til Skade, vil Forholdet ofte være det, at hans Aarsløn maa beregnes lavt, uanset at han maaske, hvis han ikke var kommet til Skade, kort efter vilde have opnaaet vellønnet Arbejde. Dette har Raadet — medmindre det drejede sig om en Lærling — ikke hidtil kunnet tage Hensyn til — udover at Aarslønnen ikke kunde sættes til et lavere Beløb end 1200 Kr., og denne Grænse gjaldt end ikke ved Beregningen af Daglønnen. Nu fastsættes det i Socialreformen, at for unge Arbejdere under 21 Aar fastsættes Aarslønnen efter et Skøn, og maa man gaa ud fra, at Invaliditeten vil vare ud over det 21. Aar, *skal* den Aarsløn lægges til Grund, der sædvanlig oppebæres af Personer paa 21 Aar og derover med samme Uddannelse i samme eller dermed beslægtet Erhverv som det, tilskadekomne var beskæftiget med, da Ulykken skete; dog kan Aarslønnen ingen Sinde sættes under 1200 Kr., medmindre Erhvervsevnen allerede var nedsat før Ulykken. Til Gengæld for denne Forbedring slettes de hidtil gældende ret vilkaarlige Minimumssatser for Aarslønnens Beregning for andre Aldersklasser.

Den næste Gruppe af Erstatningsyndelser, Hovedgruppen, de egentlige *Invaliditetsersatninger*, ydes som Erstatning for den *blivende* Forringelse af Erhvervsevnen, der er en Følge af Ulykestilfældet. Dette Problem er rundt om i Landene løst paa 2 Maader, enten saaledes at der udbetales en *Kapitalerstatning* een Gang for alle, eller saaledes at der udbetales en *Rente*, der senere kan forhøjes eller nedsættes efter Tilskadekomnes Tilstand. Der er Fordele og Mangler ved begge Ordninger; jeg skal ikke her komme ind paa de mange Betragtninger, der i saa Henseende kan opstilles, men indskrænke mig til at anføre, at Hovedfordelen ved *Kapital*systemet er, at Sagen ved Kapitalens Udbetaling er endelig afgjort; dette er navnlig af Betydning ved de mindre Invaliditeter, thi tilskadekomne er uden Inter-

esse i en senere Vurdering af hans Invaliditet; han kan da efter Afgørelsen trygt gaa i Gang med at arbejde, uden at behøve at nære Frygt for, at han skal miste noget af sin Erstatning. Systemet lider imidlertid af den Mangel, at Erstatningens Størrelse ikke kan varieres efter tilskadekomnes Alder, uanset at det økonomiske Tab ved en Erhvervsforringelse selvsagt er større for en ung Arbejder end for en ældre, og at et Kapitalbeløb let kan formøbles ved at sættes i Forretning ell. lign., som tilskadekomne ikke kan magte; af disse Grunde er derfor *Rentesystemet* at foretrække ved højere Grader af Invaliditet. Danmark har indtil nu haft Kapitalerstatningssystemet, saaledes at Erstatningen sættes i et vist i Loven nærmere angivet Forhold til Aarslønnen og til den procentvise Nedsættelse af Erhvervsønnen. Dog *kan* Raadet træffe Bestemmelse om, at Erstatningen helt eller delvis skal baandlægges, saaledes at der herigennem kan skabes en Tilnærmelse til Rentesystemet — men dog kun i begrænset Omfang, idet Raadet kun kan foretage en saadan Baandlæggelse, naar særlige Forhold hos *tilskadekomne* taler herfor.

Socialreformen indfører derimod *Rentesystemet*, jfr. §§ 31—38, hvorved Danmark kommer paa Linie med de fleste europæiske Lande. Renten fastsættes saaledes, at den ved fuldstændigt Tab af Erhvervsønnen udgør $\frac{3}{5}$ af tilskadekomnes Aarsløn og ved en Nedsættelse af Erhvervsønnen en til Nedsættelse af Renten svarende Del af den Rente, der vilde være at yde ved fuldstændigt Tab af Erhvervsønnen. Samtidig med at man derigennem opnaar det med Rentesystemet forbundne Gode, at Ydelsen gradueres efter vedkommendes Alder, kombinerer man delvis Systemet med Kapitalsystemets Goder, idet det i § 36 er fastsat, at hvis Renten er beregnet efter en Invaliditetsgrad af *mindre* end 50 pCt., skal Renten normalt omsættes til et Kapitalbeløb, og hvis Renten er beregnet efter en Invaliditetsgrad af 50 pCt. eller derover, *kan* Renten, hvis tilskadekomne samtykker deri, omsættes til et Kapitalbeløb. Omsætningen til Kapital finder Sted efter Regler, som det vilde tage for lang Tid at komme ind paa, men som er bygget paa det Princip, at hvor det drejer sig om store Invaliditeter, skal der udbetales et Beløb, for hvilket der i Statsanstalten for Livsforsikring kan købes en Livrente, der svarer til den fastsatte Rente, medens der ved mindre Invaliditeter, hvor Muligheden for Tilvæning til passende Arbejde er stor,

regnes med lavere Satser. I de Tilfælde, hvor Renten ikke omsettes til Kapital, skal der, hvis det senere viser sig, at de Omstændigheder, der har været bestemmende for Rentens Fastsættelse, har forandret sig væsentligt, foretages en tilsvarende Forhøjelse eller Nedsættelse af Renten. Dog kan saadanne Forandringer i Renten, altsaa særlig ved Forværring af tilskadekomnes Tilstand, ikke foretages, naar der er forløbet 5 Aar efter Rentens første Fastsættelse.

Den sidste Gruppe af Erstatninger er Erstatningen til de *efterladte*. Her er Rentesystemet ikke indført, thi hvis et Arbejderhjem bliver ramt af den Ulykke, at Manden dør som Følge af et Ulykkestilfælde, vil det være af afgørende Betydning, at der, indtil Enken finder et passende Erhverv, haves et større Beløb disponibelt, og yderligere vil en Kapitalerstatning gøre det langt lettere for Enken at finde et Erhverv, der passer for hendes Alder og Evner. Og skal Børnene have Erstatning, vil det ogsaa for deres Vedkommende være den bedste Ordning, om de kan faa en lille Kapital at tære paa i de svære Aar, indtil de er udlært og selv er kommet i Arbejde. Reglerne i Socialreformen, der findes i § 39, adskiller sig — bortset fra, at Erstatningerne vil ligge ca. 6 pCt. højere — iøvrigt ikke paa væsentlige Punkter fra de nugældende Regler, og gaar ud paa følgende: Efterlader afdøde sig en Enke, faar hun i Erstatning 3,6 Gange afdødes Aarsløn, og det selv om Ægtefællerne levede adskilt eller var separerede, naar blot hun havde Krav paa Underholdsbidrag og i hvert Fald indenfor de sidste 3 Aar har gjort dette Krav gældende. Efterlades der foruden Enken uforsørgede Børn, faar hvert af disse Børn indtil $1\frac{1}{3}$ Gange afdødes Aarsløn, og efterlader afdøde sig ingen Enke, men kun uforsørgede Børn, faar hvert af disse indtil 2,7 Gange Aarslønnen. Disse Erstatninger kan dog tilsammen ikke overstige 6,3 Gange Aarslønnen, og hvis det er nødvendigt, maa der finde en forholdsmæssig Nedsættelse af de enkelte Erstatningsbeløb Sted. Hvis der derimod ikke bliver Brug for hele Maksimumsbeløbet, eller der maaske overhovedet ingen efterlades, der har Krav paa Erstatning, har Raadet Mulighed for indenfor Maksimumsbeløbet at yde en mindre Erstatning til andre Personer, der stod afdøde nær, og som han faktisk forsørgede.

Der er en Række andre Punkter, paa hvilke Loven er blevet ændret, saaledes f. Eks. 1) at borgerlige Ombud inddrages under Forsikringen, jfr. § 2; 2) at Loven kan gøres anvendelig

paa Personer, som er anbragt i Forsørgelsesanstalter, Ungdomshjem og lignende Anstalter, jfr. samme §'s Stk. 2; 3) at Fristerne for Indankning forlænges ved Reglen i § 10 og 4) at Kredsen af Hjælpe midler, der kan ydes under en tilskadekom- mens Sygebehandling, er udvidet, jfr. § 21, m. v., men disse Regler er ret specielle.

II. Arbejdsløshedsloven.

Naar Principperne i Arbejdsløshedslovgivningen skal trækkes op, maa man sondre imellem den ordinære og den ekstraordi- nære Arbejdslovgivning. Den ordinære, altsaa den egentlige Lov om Arbejdsløshedskasser, har fra 1907 været det faste Punkt i denne Lovgivning, en Forsikringslov, der i normale Tider er beregnet *dels* paa at hjælpe Arbejdsløshedskassernes Medlemmer over en midlertidig Arbejdsløsheds økonomiske og moralske Følger for Arbejderhjemmene, *dels* paa at bevare Arbejdsevnen, til den Tid kommer, da den arbejdsløse igen kan komme i Ar- bejde. Den ekstraordinære Arbejdsløshedslovgivning har derimod hidtil bestaaet i forskelligartede Forsørgelseslove, affattede og administrerede paa særlig Vis, men alle med det Formaal paa en eller anden Maade at fortsætte den ordinære Arbejdsløsheds- understøttelse eller at give de uorganiserede en noget tilsvarende Hjælp i Krigs- eller Krisetider, hvor Arbejdsløsheden blev mere omfattende eller kronisk forløbende.

De Hovedændringer i den egentlige Arbejdsløshedslov, der er gennemført paa Grundlag af Forslaget til Socialreformen, er ikke vedtaget nu sammen med de øvrige Afsnit af Socialre- formen, men blev allerede vedtaget i Sommeren 1932, og nu i sidste Omgang er der kun gennemført nogle faa mindre be- tydende Ændringer, hvis særlige Formaal er paa visse Punkter at bringe Arbejdsløshedsloven paa Linie med den øvrige Social- reform. Da jeg i Fjor i Radioen gennemgik den nye Arbejds- løshedslov og da Stoffet er saa stort, samt da Loven jo forlængst er traadt i Kraft, nøjes jeg med en kort Oversigt.

Det økonomiske Grundlag for Opbygningen af en Arbejds- løshedsforsikring er ikke ens Verden over. De Faktorer, der kan være Tale om at lade bidrage til Forsikringen, er Arbejderne selv, Arbejdsgiverne og det offentlige, Stat og Kommune, og

i de forskellige Systemer bidrager disse Faktorer med væsensforskellige Andele.

I Danmark er Forholdet det, at Arbejderne selv bidrager med den største Andel, og Arbejdsgivernes Andel er meget lille; Arbejdsgiverne bidrager overhovedet ikke til den ordinære Forsikring, men kun med mindre væsentlige Bidrag til den ekstraordinære Forsikring samt til visse Særforanstaltninger saasom Tilskud til Nødhjælpsarbejder og Tilskud til arbejdsløses Deltagelse i Undervisningskursus. Socialreformen bryder ikke med Hensyn til Fordelingen af Udgifterne med den hidtil fulgte Linie, men indeholder dog betydningsfulde Ændringer til Arbejdernes Fordel. Hovedpunktet i den nye Lov er Oprettelsen af Fortsættelseskasser (Krisekasser), og for at sætte Arbejderne i Stand til at yde de nødvendige Kontingenter til disse, er det offentlige Tilskud til Forsikringen i sin Helhed sat betydeligt op. Forholdet har hidtil — populært udtrykt — været det, at for hvert 100 Kr., Arbejderne har betalt til Forsikringen, har det offentlige betalt 49 Kr., altsaa ca. det halve af Arbejdernes eget Bidrag. Efter Socialreformen er Forholdet imidlertid det, at der til et Bidrag af 100 Kr. fra Arbejderne svarer et Tilskud paa 75—80 Kr. fra det offentlige, som altsaa nu betaler ca. $\frac{3}{4}$ af det, Arbejderne betaler, mod tidligere knap Halvdelen. Mærkeligt nok kalder Kommunerne denne Merudgift for en *Nedskæring!*

De Ydelser, de forsikrede i Tilfælde af Arbejdsløshed kan kræve af Forsikringen, i første Linie Dagpenge i et vist Antal Dage, og de Betingelser, der skal foreligge opfyldt, for at Dagpengeretten indtræder, er saa velkendte, at jeg ikke i denne Redegørelse skal gøre dem til Genstand for Omtale, saa meget mere som den nye Lov ikke indeholder væsentlige Ændringer i Reglerne herom, der findes i §§ 15—18. Dog kan det nævnes, at Loven giver Kasserne Adgang til at yde Juleunderstøttelse, jfr. § 15, Stk. 1, at Reglerne om i hvilket Omfang offentlig Hjælp afskærer fra Arbejdsløshedsunderstøttelse, mildnes, jfr. § 17, Stk. 1, Nr. 9, og at Ventetiden for Sæsonarbejdere nedsættes fra 15 til 6 Dage, jfr. § 16, Stk. 8.

Som ovenfor omtalt, har Hjælp under ekstraordinær Arbejdsløshed hidtil været givet gennem særlige Love af forsørgelsesmæssig Karakter, og den største Opgave for Socialreformen var derfor den at sikre Oprettelsen af et Forsikringssystem, der ogsaa kunde bære under *ekstraordinære Forhold*. Den første

Begyndelse i saa Henseende blev gjort ved Arbejdsløshedsloven af 1927, men Resultatet var meget ringe, kun nogle faa Arbejdsløshedskasser benyttede sig af Adgangen. Grunden hertil var dels økonomiske Vanskeligheder, navnlig Vanskeligheder ved at skaffe den fornødne Startkapital, dels at der kun kunde ydes en nedsat Hjælp, $\frac{2}{3}$ af den ordinære. Paa disse Punkter indeholder den nye Lov meget væsentlige Forbedringer, Reglerne herom findes i § 19. For det første sættes det Tilskud, der ydes til *Starten* (Etableringstilskudet) op fra 10 Kr. pr. Medlem til 25 Kr. til Kasser, hvor Aarslønnen er indtil 2,500 Kr. og 20 Kr. for 2,500 Kr. til 3,000 Kr., altsaa en væsentlig Forhøjelse for det aldeles overvejende Antal Medlemmer. Dette Etableringstilskud een Gang for alle regnes at ville medføre en Udgift af 6,2 Mill. Kr., som Staten kommer til at bære. Dernæst forhøjes det aarlige Tilskud fra det offentlige og Arbejdsgiverne, og endelig ydes der fra Fortsættelseskasserne Hjælp af samme Størrelse som den ordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse. Disse Forbedringer har haft til Følge, at samtlige 70 Arbejdsløshedskasser — mod tidligere kun 6 — nu har oprettet Fortsættelseskasser, trods kommunistisk Modagitation. Disse er alle oprettet senest den 1. Oktober 1932, men Udbetalingsvirksomheden begynder først fra 1. Oktober i Aar, og i det mellemliggende Aar har Fortsættelseskasserne opsamlet Kapital:

Jeg nævnede, at Arbejdsgiverbidragene til Fortsættelseskasserne var blevet sat op, og da altsaa samtlige Kasser nu har oprettet Fortsættelseskasser, vil Følgen ogsaa blive en væsentlig Forhøjelse af Arbejdsgivernes Tilskud. Disse Tilskud ydes imidlertid ikke direkte fra Arbejdsgiverne, men fra Arbejdsløshedsfonden, hvis Økonomi er baseret paa Bidrag fra Arbejdsgiverne. Bidragene er ved Loven fikseret til 3 Kr. om Aaret pr. Helaarsarbejder, og da Loven gennemførtes forrige Sommer, lykkedes det ikke at opnaa Enighed om en Forhøjelse af Arbejdsgiverbidragene. Fondens Økonomi har dermed svævet i Luften, indtil det nu er lykkedes at faa gennemført en Bestemmelse om, at Arbejdsgiverbidragene sættes op til $4\frac{1}{2}$ Kr. pr. Helaarsarbejder, og at det aarlige Underskud, der trods denne Forhøjelse dog maa paaregnes at ville komme, dækkes af Staten inden for visse Grænser, jfr. Reglerne i § 28 om Arbejdsløshedsfondens Økonomi.

Af andre Ændringer, som den nye Lov indeholder, kan nævnes, at Kommunernes Andel i det offentliges Tilskud ikke som

nu fordeles paa de enkelte Kommuner efter Antallet af arbejds-løse i hver Kommune, men lægges paa samtlige Kommuner under eet og fordeles efter de Regler, der i saa Henseende gælder for hele Socialreformens System, jfr. Lovens Afsnit V. Endelig indeholder den nye Lov forskellige tekniske og administrative Forbedringer, som jeg dog ikke skal komme ind paa.

Privat Arbejdsanvisning.

Derimod maa jeg i denne Forbindelse nævne en samtidig med Socialreformen og i og for sig til denne hørende nu vedtaget Lov, nemlig Loven angaaende *privat Arbejdsanvisning*. Denne Lov er vendt imod den erhvervsmæssige Arbejdsanvisning, der hidtil har floreret, og som i Almindelighed har paaført de arbejdsøgende urimelige Udgifter — urimelige i Betragtning af, at disse Kontorer i Virkeligheden ikke har kunnet give bedre Chancer for at yde Arbejde end de af Principal- og Funktionærorganisationerne drevne vederlagsfri Engageringskontorer — og dobbelt urimelige, fordi Vederlaget ofte har været ublu. I den nuværende Arbejdsløshedssituation er Faren for Misbrug særlig stor, og da de offentlige Arbejdsanvisningskontorer nu har vundet en stor Udbredelse, har Tidspunktet været modent til Gennemførelse af en Lov, der sætter Bom for de Former for privat erhvervsmæssig Arbejdsanvisning, der har vist sig at virke uheldigt, og dermed er et fra mange Sider længe næret Ønske opfyldt.

Loven falder i 3 Led: 1) Anvisningen af Arbejdere og Funktionærer i Haandværks-, Industri-, Transport- eller Handels- og Kontorvirksomhed, 2) Anvisning af Arbejdskraft til Husgerning, 3) Fæstevirksomhed. Med Hensyn til *den første Gruppe*, der omhandles i Lovens § 1, forbydes al saadan Anvisning for Betaling, hvad enten den udredes direkte eller indirekte. Forbudet gælder dog, jfr. Paragrafens 2. og 3. Stk., ikke Anvisning, som udøves af Principal- eller Funktionærforeninger, forsaavidt der ikke tages Betaling for den enkelte Anvisning, og forsaavidt vedkommende Institution faar offentlig Anerkendelse af sin Anvisningsvirksomhed. Yderligere gøres der i 4. Stk. den Undtagelse, at hvis der indenfor visse faglige eller lokale Omraader ikke er de tilstrækkelige Anvisningsorganer af den i Loven tilladte Art tilstede, kan Socialmini-

steren — indtil Hullet bliver udfyldt — tillade den private Arbejdsanvisning at virke paa nærmere Vilkaar og under Tilsyn. Dernæst forbydes i Lovens § 2 Anvisning af Arbejdskraft til *Husgerning*, altsaa Husgerningskontorer, undtagen i Kommuner, hvor der ikke findes noget offentligt Anvisningskontor, og desuden kræves Bevilling, der sikrer, at Betalingen bliver rimelig, og at paagældende Anvisningskontor samarbejder med den offentlige Anvisning. De nu bestaaende Indehavere af Husgerningskontorer kan dog fortsætte deres Virksomhed, forsaavidt de opfylder de almindelige Betingelser for at erholde Næringsbevis, og forsaavidt Vederlaget for Anvisning er rimeligt. Med Hensyn til *Fæstevirksomheden* har vi siden 1891 haft en Fæstelov, hvorefter der kræves Bevilling til at drive Fæstekontor. Den nye Lovs § 3 indskrænker sig derfor paa dette Omraade til at bestemme, at der ikke fremtidig kan meddeles Fæstebevilling i Kommuner, i hvilke der findes et offentligt Anvisningskontor.

III. Folkeforsikringen.

Det er tidligere omtalt, at Socialforsikringen indtager en fremtrædende Plads i Socialreformens System, idet man gennem en Udbygning og Forbedring af Socialforsikringen er naaet til, at en betydelig større Del end hidtil af de Trangstilmælde, der opstaar paa Grund af Arbejdsløshed, Ulykkestilmælde, Sygdom, Invaliditet, Alderdom m. v., fremtidig kan afhjælpes gennem Forsikringslovene, medens Omraadet for den egentlige Forsørgelse samtidig er blevet tilsvarende begrænset og kun omfatter de Trangstilmælde, som ikke egner sig til at afhjælpes ad Forsikringens Vej. Forsikringens Omfang er herefter — baade efter Antallet af dem, der hjælpes, og efter Størrelsen af de Midler, der anvendes — nu adskillige Gange større end Forsørgelsens.

Efter Omtalen af de to specielle Forsikringslove om Ulykkes- og Arbejdsløshedsforsikring, skal vi da nu omtale den mere almindelige Forsikringslov — *Folkeforsikringsloven*.

Folkeforsikringslovens almindelige Karakter giver sig allerede Udtryk i dens Titel, der med Udtrykket *Folkeforsikring* antyder, at Loven — i Modsætning til Ulykkes- og Arbejdsløshedsforsikringslovene, der særlig vedrører Arbejderne — tager Sigte

paa hele Befolkningen. Men ogsaa selve de Opgaver, der søges løst gennem Folkeforsikringen, nemlig at sikre fornøden Hjælp til syge, Invalidere og gamle, er jo af mere almindelig Karakter, saa vist som Sygdom, Invaliditet og Trang paa Grund af Alder er Risikoer, der truer næsten alle.

Folkeforsikringen tager herhjemme naturligt sit Udgangspunkt i den gældende Sygeforsikring, der allerede i sin nuværende Skikkelse paa frivillig Basis har naaet et saadant Omfang, at den omfatter ca. $\frac{2}{3}$ af Befolkningen, idet den nemlig ved Udgangen af 1932 havde ikke mindre end 1,740,000 Medlemmer over 14 Aar, hvortil kommer Medlemmernes Børn. Her er der altsaa et bredt Grundlag at bygge videre paa, og det var saa meget mere rimeligt at bruge dette Grundlag, som man allerede i 1921 havde knyttet Invalidforsikringen til Sygeforsikringen.

I mit Forslag til Folkeforsikring foreslog jeg derfor, at man nu skulde knytte ogsaa Aldersrenten til Sygeforsikringen, saaledes at Adgangen til Aldersrente for alle dem, der overhovedet kan sygeforsikres, skulde betinges af, at de indmeldte sig som nydende — eller i hvert Fald som bidragydende — Medlemmer i en Sygekasse eller statskontrolleret Sygeforening.

Ved den endelige Udformning af Folkeforsikringsloven har man accepteret det foreslaaede System, idet man dog er gaaet et Skridt videre, nemlig til at gøre det til *Pligt* for enhver, der kan sygeforsikres, at indmelde sig i *hvert Fald som bidragydende Medlem*.

Forsikringspligten.

Folkeforsikringsloven henvender sig herefter til enhver Borger i Landet, forsaavidt han ikke inden den 1. Oktober i Aar er fyldt 60 Aar, og siger til ham:

Du skal, hvis det ikke allerede er sket, søge Optagelse i en anerkendt Sygekasse eller en statskontrolleret Sygeforening (Fortsættelsessygekasse).

Hovedreglen er ifølge Lovens § 11 iøvrigt den, at ethvert ungt Menneske skal indmelde sig inden 3 Maaneder efter det fyldte 21. Aar.

Men for alle dem, der ved Lovens Ikrafttræden den 1. Oktober i Aar er *over 21 Aar*, gælder det, at de skal indmelde sig inden et Aars Forløb, altsaa inden den 1. Oktober 1934. Der

er dog enkelte, der ikke faar saa lang Respit, nemlig dem, der fylder 60 Aar i Løbet af Aaret fra 1. Oktober 1933 til 1. Oktober 1934, thi de skal melde sig, inden de fylder 60 Aar. De, der fylder 60 Aar meget snart efter den 1. Oktober, maa altsaa skynde sig, hvorfor det anbefales dem allerede før Lovens Ikrafttræden at gøre Skridt til at indmelde sig.

Den, der *ikke* er fyldt 21 Aar, har derimod ikke *Pligt* til at indmelde sig, men *Adgangen* staar dog aaben for enhver fra det 14. Aar, og det er vel værd at lægge Mærke til, at Loven (se § 42) lader dem, der frivilligt melder sig før det 21. Aar, slippe med en noget lavere Invalidepræmie hele Livet igennem, hvorfor det absolut maa tilraades de unge at benytte sig heraf. *Invalidepræmie* skal tidligst betales fra det 18. Aar.

(Fra det fyldte 60. Aar ophører *Pligten* til at være forsikret, og man *kan* altsaa derefter udmelde sig, men det vil — medmindre man er økonomisk vel funderet — være urimeligt at gøre det, da man derved afskærer sig fra alle Folkeforsikringens Goder).

Den Indmeldelse, jeg har talt om, kan betyde to ganske forskellige Ting, nemlig enten Indmeldelse som aktivt, egentlig sygeforsikret — eller som det kaldes »nydende« — Medlem, eller Indmeldelse som passivt, »bidragydende« Medlem.

Om man vil indmelde sig som *nydende* Medlem, er en frivillig Sag, og forsaavidt kan man sige, at den frivillige Sygeforsikring, der hidtil har udviklet sig saa overordentlig heldigt her i Landet, stadig opretholdes.

Men *hvis* man *ikke* benytter sig af Adgangen til at indmelde sig som nydende Medlem, er man i hvert Fald forpligtet til at indmelde sig som *bidragydende*. Dette Krav rettes jo særlig til dem, der ikke hidtil har sygeforsikret sig eller hørt til Sygekassernes eller Sygeforeningernes Klientel. Men det maa i høj Grad haabes, at de, til hvem dette Krav rettes, vil forstaa, at det baade for dem selv og for Samfundet er det bedste, om de ikke nøjes med at blive bidragydende, men gør Brug af Adgangen til at blive rigtig sygeforsikret.

Dette gælder navnlig alle dem, der er, hvad man kalder for »ubemidlet i Folkeforsikringslovens Forstand«, d. v. s. alle dem, hvis Indtægt og Formue ligger under de Grænser, som ifølge Loven gælder for Adgangen til at blive nydende Medlem af en Sygekasse. Men ogsaa for Folk, hvis økonomiske Forhold ligger over disse Grænser — og jeg tænker naturligvis her særlig paa

den store Del af Middelstanden, hvis økonomiske Forhold ligger nærmest over Grænserne — vil det være ønskeligt, om de i vid Udstrækning vil forstaa Betydningen af at sygeforsikre sig aktivt.

Nu vil sikkert mange spørge: Ja, men *hvor* skal jeg N. N. egentlig indmelde mig? I en Sygekasse eller en Sygeforening?

Svaret maa lyde, at hvis man *vil virkelig sygeforsikres*, alt-saa være *nydende* Medlem, maa man indmelde sig i en anerkendt Sygekasse, saafremt de økonomiske Forhold ligger under Sygekassegrænserne, i modsat Fald i en statskontrolleret Sygeforening (Fortsættelseskasse). Sygekasser findes der hele Landet over; i Byerne og da særlig i København er der flere at vælge imellem. Af statskontrollerede Sygeforeninger findes der derimod kun een for hvert Omraade af Landet; i Øjeblikket findes der 17 saadanne Foreninger. Man kan naturligvis ogsaa sygeforsikre sig i et *privat* Selskab, men man slipper ikke derved for at indmelde sig som bidragydende i en Sygekasse eller Sygeforening.

Hvis man derimod af en eller anden Grund kun ønsker at være bidragydende Medlem, er Svaret noget vanskeligere.

Er man ubemidlet, bør man slevfølgelig slutte sig til en anerkendt Sygekasse.

Er man derimod bemidlet, er det lige saa selvfølgeligt, at man bør indmelde sig i en statskontrolleret Sygeforening, saafremt man maa regne med en Gang senere at faa Interesse i at blive nydende Medlem. Anser man det for udelukket, at man nogensinde vil have Interesse i at blive nydende Medlem i en Sygeforening, vil det derimod være rimeligt at slutte sig til en Sygekasse, thi her er der dog en — i mange Tilfælde ganske vist meget fjern — Mulighed for, at man, tvungen af Omstændighederne, senere i Livet vil søge at blive nydende Medlem.

Hvis man nu er over 40 Aar, maa man i *alle Tilfælde* melde sig ind i en Sygekasse, thi Sygeforeningernes Aldersgrænse (§ 32) afskærer en fra efter den Alder at blive Medlem. I denne Forbindelse bemærkes, at hvis man *inden* det 40. Aar har indmeldt sig som bidragydende i en Sygeforening og ikke, inden man er fyldt 40, har gjort Alvor af at blive nydende Medlem, skal man overflyttes til en Sygekasse.

Det foregaaende vil formentlig for de fleste være tilstrækkelig Vejledning med Hensyn til, hvor de skal indmelde sig. Men

det kan naturligvis ikke undgaas, at der vil være en Del Tilfælde, hvor Folk alligevel vil staa noget usikre overfor Valget, og overfor dem vilde en mere eller mindre paagaende Propaganda fra Sygekasser og Sygeforeninger eventuelt kunne faa en vis Virkning. Jeg føler mig imidlertid forvisset om, at baade Sygekasser og Sygeforeninger, der jo ifølge Loven skal virke i Forbindelse med hinanden, d. v. s. i Forstaaelse og Samdrægtighed, vil afstaa fra Propaganda og forstaa at ordne Forholdet indbyrdes imellem sig; og Ministeriet vil for sit Vedkommende medvirke dertil.

Imod at tillade en egentlig Propaganda taler det ogsaa, at Loven (§ 6, Stk. 6, § 32, Stk. 1, og § 34) forudsætter en ret fri Overflytningsret fra Sygekasser til Sygeforeninger og omvendt, hvorfor Propagandaen, hvis den fik frit Løb, næppe vilde indskrænke sig til Hvervningen af Medlemmer ved den første Indmeldelse, men sikkert vilde udfolde sig videre med det Formaal at faa Folk til at skifte fra det ene til det andet! — De nærmere Regler for Overflytning mellem Sygekasser og Sygeforeninger skal forøvrigt fastsættes af Repræsentanter for disse og godkendes af Ministeriet. De bør stille Medlemmer ret frit; naar man har frit Valg ved Indmeldelsen, vil det være konsekvent ogsaa at stille Medlemmerne nogenlunde frit med Hensyn til Overflytning, saa vist som man bør stille sig forstaaende overfor, at de Bevæggrunde, som faar den enkelte til at indmelde sig henholdsvis i en Sygekasse eller en Sygeforening, kan skifte med Tiden. Men naturligvis maa Overflytningsreglerne indeholde visse Ordensregler, saasom at man normalt ikke kan flytte midt i et Regnskabsaar, ligesom det kan blive nødvendigt at stoppe visse Overflytninger, der involverer Misbrug eller er ganske ubegrundede.

Resultatet bør og vil sikkert blive følgende:

Sygekasserne vil faa alle de ubemidlede (Undtagelser vil blive saa sjældne, at der kan ses bort derfra) samt alle de bemidlede, som ikke før det 40. Aar har bestemt sig til at blive nydende Medlem i en Sygeforening. Dette er, som det bør være, thi *kun* Sygekasserne har en Risiko for en Gang at faa dem som nydende Medlemmer. — *Sygeforeningerne* vil faa i hvert Fald en meget stor Del af de bemidlede under 40 Aar, og det er jo kun rigtigt, idet disse muligvis senere vil søge Overførelse til nydende Medlemsret i Sygeforeningerne, der derfor ogsaa bør have deres Medlemsbidrag som bidragydende. *Hvor stor en Del*

af de bemedlede under 40 Aar der vil søge ind i Sygeforeningerne, er det vanskeligt at sige noget om; men det kan, som ovenfor berørt, næppe betvivles, at den Del af dem, der er fuldstændig klar over, at de næppe senere vil søge ind som nydende Medlem i en Sygeforening, f. Eks. fordi de har tegnet privat Sygeforsikring, vil indmelde sig i *Sygekasserne*. — Jeg mener derfor, at hver af Parterne nogenlunde vil faa, hvad der tilkommer dem.

Begæring om Optagelse.

For Kortheds Skyld er der stadig talt om Pligten til at *indmelde* sig, medens Pligten i Virkeligheden gaar ud paa, at man inden den givne Frist skal *fremsætte Begæring* om Optagelse. Det er nemlig ikke alle, der *kan* optages; det afhænger af, om man opfylder de fastsatte *Helbredsbetinger*, og dette gælder, hvad enten man ønsker at blive nydende Medlem eller kun bidragydende.

Helbredsbetingerne er for Sygekasserne de samme som hidtil. Herom bliver der paa Grundlag af § 7 fastsat særlige Bestemmelser. Hovedreglen er den, at man skal være *arbejdsfør*, d. v. s. i Stand til ved sit Arbejde at kunne yde et vist Bidrag til sit Underhold. For Sygeforeningerne — der jo ikke faar offentlige Tilskud, og som ikke giver Adgang for kronisk syge — er Helbredsbetingerne strengere. Hvis man paa Grund af sit Helbred afvises fra en Sygeforening, er det derfor ikke udelukket, at man kan komme ind i en Sygekasse, og man er da forpligtet til at forsøge dette.

Den, der søger Optagelse, maa naturligvis — og det er ogsaa udtrykkelig sagt i Lovens § 11, Stk. 2, — samtidig skaffe de nødvendige Oplysninger om sin Helbredstilstand. Hertil vil for det første kræves, at vedkommende udfylder et *Optagelses-skema* (§ 10). Hvis Sygekassens Bestyrelse da efter Besvarelsen eller ad anden Vej faar Formodning eller Vished om, at den optagelsessøgende ikke kan anses for arbejdsfør eller lider af en kronisk Sygdom, skal den kræve en *Lægeerklæring*. Gaar denne ud paa, at han ikke kan anses for arbejdsfør, maa han afvises, dog under Appel til Sygekassedirektoratet. De københavnske Sygekasser kræver *altid* Lægeattest, medens andre Sygekasser kun undtagelsesvis gør det. Sygekassen kan forlange, at

Erklæringen udstedes af en af Sygekassens Læger; den maa betales af den optagelsessøgende selv, medmindre Sygekassens Vedtægt fastsætter, at Kassen betaler.

Selv om et ungt Menneske ikke opfylder Helbredsbetingelserne, er det jo ikke altid udelukket, at han senere vil gøre det. For den, der afvises ved det 21. Aar eller i det hele taget ved en inden det fyldte 27. Aar stedfunden Helbredsundersøgelse, er der derfor i § 11, Stk. 5, foreskrevet ny Undersøgelse ved 30 Aars Alderen, og den, der heller ikke da opfylder Betingelserne, maa, hvis han vil sikre sig Adgang til Aldersrente, ved en ny Undersøgelse inden det fyldte 41. Aar (§ 78) godtgøre overfor det sociale Udvalg, at han ikke i de sidste 3 Aar før sit fyldte 40. Aar har opfyldt Helbredsbetingelserne. — Naar dette Bevis er ført (og herom udstedes der da en Attest), har vedkommende senere Adgang til Aldersrente *uden* at være forsikret. Det samme gælder naturligvis ogsaa alle dem, der ved Lovens Ikrafttræden, den 1. Oktober i Aar, er fyldt 60 Aar (§ 74).

Navnlig gennem *Folkeregistrene* føres der *Kontrol* med, at Folk opfylder Pligten til at indmelde sig i Forsikringen (§ 83). Tilsidesættes denne Pligt, paalægger Kommunalbestyrelsen vedkommende en Ydelse af 10 Kr. for hvert Aar, Pligten tilsidesættes. Beløbet indkræves efter de for Kommuneskat gældende Regler. — Da dette Beløb er lidt højere end Medlemsbidrag som bidragydende + Invalidpræmien, vil det hurtigt gaa op for Folk, at de hellere straks maa melde sig til Forsikringen end betale et Beløb, som de intet faar for.

Naar man har opfyldt sin Pligt til at indmelde sig i Forsikringen, maa man naturligvis betale de gældende Medlemsbidrag. Er man nydende Medlem, og forsømmer man at betale, udsætter man sig for efter de sædvanlige Regler i Vedtægten at blive slettet som nydende og overført til bidragydende Medlem. Betaler et bidragydende Medlem ikke i rette Tid, anmelder Sygekassen dette ved Regnskabsaarets Afslutning til Kommunen, der derefter lader Ydelserne opkræve efter de om Skat til Kommunen gældende Regler (§ 12). Er Beløbet da ikke betalt inden $\frac{1}{2}$ Aar, fortabes Adgangen til at blive nydende Medlem samt til Invalid- og Aldersrente. Denne Adgang kan dog indenfor visse Grænser generhverves mod Betaling af samtlige Restancer og fremtidig Forhøjelse af Bidragene, altsaa en dyr Historie.

Optagelse i en Sygekasse eller Sygeforening betyder altsaa 3 Ting:

- 1) at man er sygeforsikret eller — hvis man kun er bidragydende — i hvert Fald har sikret sig Adgang til Sygeforsikringen;
- 2) at man, dog med visse Undtagelser, som vi senere skal berøre, er invalideforsikret; og
- 3) at man opnaar Adgang til eventuelt at faa Aldersrente.

Sygeforsikringen.

Den aktive Sygeforsikring — altsaa som »nydende« Medlem — i *de anerkendte Sygekasser* fortsætter i det store og hele efter samme Regler som hidtil, hvorfor vi, da Sygekassernes Virkemaade er almindelig kendt, kan indskrænke os til at fremhæve enkelte særlig vigtige Forandringer: Først at man nu gennem Sygekasserne vil løse en meget betydningsfuld Opgave, som hidtil har været forsømt, nemlig *Moderskabsforsikringen*, saaledes at der fremtidig ydes den fødende Kvinde fornøden Jordemoder- og Lægehjælp samt passende Underholdshjælp i Tiden omkring Fødslen. Medens Sygekasserne hidtil kun har ydet en ufyldestgørende Hjælp ved Fødsel, bestemmes det nu i Lovens § 19, at Sygekassen skal yde fri Jordemoderhjælp og at Dagpenge i Barseltilfælde ydes i 14 Dage med samme Beløb, som paagældende har sikret sig i Sygdomstilfælde. Forsaavidt Barselsengen varer over 14 Dage, skal Sygehjælp efter sædvanlige Regler ydes for Resten af Tiden, og Sygekassen skal ligeledes yde Lægehjælp, hvor Jordemoderen eller Lægen har skønnet det nødvendigt. Forsaavidt det ifølge Lovgivningen om Arbejderbeskyttelse er forbudt Moderen at arbejde en vis Tid efter Fødslen, faar hun, naar de første 14 Dage af den tvungne Barselhvile er forløbet, for Resten af Tiden en daglig Pengehjælp af 3 Kr. i Hovedstaden, 2 Kr. 40 Øre i Købstæderne og 1 Kr. 80 Øre paa Landet, hvilken Hjælp ogsaa udbetales af Sygekassen, men refunderes af Kommunerne. (Beløbets Størrelse prisreguleres, se senere).

Den i den *gældende* Fabriklov paabudte Barselhvile er fastsat til 4 Uger efter Fødslen. Den omtalte Pengehjælp ydes endvidere fortsat, saa længe Moderen af Hensyn til Dødgivning holder sig borte fra sit Arbejde, dog længst indtil 6 Uger efter Fødslen. Endelig ydes der under visse nærmere Be-

tingelser ogsaa en tilsvarende Pengehjælp i den nærmeste Tid før Fødslen til Kvinder, der omfattes af Fabriklovens Regler om Barselhvile, og som ikke uden Skade for dem selv eller Fostret kan udføre deres sædvanlige Arbejde. Disse nye Bestemmelser i Folkeforsikringsloven vil jo faa stor praktisk Betydning i Retning af at formindske Børmedødeligheden, styrke Børnenes Sundhed og modvirke mange Kvindesygdomme, der staar i Forbindelse med mangelfuld Hvile og Pleje i Tiden omkring Fødslen.

Endvidere bør det nævnes, at Sygekasserne fremtidig (mod Refusion fra Staten) yder $\frac{3}{4}$ af Betalingen for Insulin til Sukkersygepatienter og Leverpræparater til Patienter, der lider af farlig Blodsygdom (§ 18, Stk. 1, Nr. 4), at Sygehjælp ogsaa omfatter Læge- og Sygehusbehandling af medfødte Legemsfejl (§ 18, Stk. 2), at en Sygekasse i sin Vedtægt kan bestemme, at de nydende Medlemmer skal sikre sig Begravelses-hjælp i en i Forbindelse med Sygekassen staaende Begravelseskasse (§ 22, Stk. 1, Nr. 12), at Staten ligesom før 1927 refunderer $\frac{1}{4}$ af Lægeudgifterne, uden at Tilskudet begrænses til et bestemt Beløb (§ 13, Stk. 2), at Stat og Kommuner ved et særligt Tilskud skal holde Sygekasserne skadesløse for den Merudgift, der er en Følge af den forøgede Risiko, som paaføres dem derved, at de ved Lovens Ikrafttræden skal optage Medlemmer lige op til 60 Aars Alderen (§ 74, Stk. 2), samt at Opholdskommunen i visse særlige Trangtilfælde skal yde Medlemmerne Hjælp til Betaling af Medlemskontingent og Invaliddepræmie, medens det nu kun er tilladt en Kommune at betale en Del af Sygekassekontingentet. Denne sidste Ændring er naturligvis sket for at undgaa, at Folk glider ud af Folkeforsikringen paa Grund af Sygdom, længere Tids Arbejdsløshed, store Forsørgerbyrder m. v. (§ 15).

Ogsaa Sygeforsikringen for bemedlede gennem de statskontrollerede Sygeforeninger (Fortsættelsessygekasser) vil blive fortsat efter de hidtidige Linier (§§ 31—34). Disse Foreningers Virkemaade blander Lovgivningen sig ikke videre i. De modtager jo intet Statstilskud, hvorfor Ydelserne fuldtud maa hvile paa Medlemmernes egne Bidrag og afhænge af, hvad disse kan dække. Men Staten kontrollerer Virksomheden, og Loven kræver en vis Samvirken med Sygekasserne, herunder at den Sammenslutning af Sygekasser, som Sygeforeningen samvirker med, skal have en Repræsentant i Bestyrelsen.

Der bliver fremtidig *fri Overflytningsret* (§ 6, Stk. 6, § 32, Stk. 1, og § 34) mellem Sygekasser og Sygeforeninger, dog naturligvis under Jagttagelse af de for nydende Medlemmer gældende Indtægts- og Formuegrænser.

Et bidragydende Medlems fornemste Rettighed, forsaavidt Sygeforsikringen angaar, bestaar deri, at han naarsomhelst uden Hensyn til sin Helbredstilstand kan forlange sig overført til at blive nydende Medlem; for Sygeforeningernes Vedkommende skal Begæring herom dog være fremsat, inden man er fyldt 40 Aar, medmindre Vedtægten bestemmer andet. Iøvrigt kan man naturligvis ikke, saalænge man kun er bidragydende, udøve aktive Medlemsrettigheder. Dog kan en Sygekasse i sin Vedtægt bestemme, at bidragydende Medlemmer mod at yde et forhøjet Bidrag kan faa Stemmeret (§ 22, Stk. 3, Nr. 2), hvilket er i Overensstemmelse med hidtidig Praksis, hvorefter endogsaa en Del af de ledende Stillinger indenfor Sygekasserne beklædes af bidragydende Medlemmer, naturligvis fortrinsvis af saadanne, der er begyndt som ubemidlede nydende Medlemmer, men som senere paa Grund af forbedrede økonomiske Forhold ikke har kunnet vedblive at være nydende Medlemmer. — Det ved Loven fastsatte Medlemsbidrag for bidragydende Medlemmer udgør baade i Sygekasser og i Sygeforeninger 2 Kr. aarlig indtil det fyldte 25. Aar og derefter 2 Kr. 50 Øre aarlig (§ 12, Stk. 1, og § 32, Stk. 5).

Invalidforsikringen.

Ethvert Medlem af en Sygekasse eller Sygeforening er samtidig invalideforsikret (§§ 36 og 37), dog gælder det for Sygekassemedlemmer ligesom hidtil, at hvis vedkommende kun har kunnet optages som kronisk syg, er Optagelse i Invalidforsikringen udelukket, hvis Erhvervsevnen er eller indenfor en nærmere Fremtid maa antages at ville blive saaledes forringet, at paagældende maa anses for ude af Stand til at paatage sig lønnet Arbejde af Betydning for andre eller til ved selvstændig Erhvervsvirksomhed at bidrage ikke uvæsentlig til sit Underhold. Man har med andre Ord ikke villet give Adgang for Personer, som allerede paa Optagelsestidspunktet er Invalider; saadanne maa da i Trangstilfælde hjælpes efter Forsorgslovens Regler.

Ogsaa efter den hidtil gældende Lov var ethvert nydende Medlem af en Sygekasse forpligtet til at søge Optagelse i Invalidforsikringen, og der var en Adgang for dem til, hvis de senere maatte overgaa til at blive bidragydende Medlemmer eller til en Fortsættelsessygekasse, at fortsætte Invalidforsikringen, dog med tre-dobbelt Invalidpræmie; men iøvrigt var bidragydende Sygekassemedlemmer eller Medlemmer af Sygeforeningerne ikke invalidforsikrede. Her sker der altsaa en meget væsentlig Udvidelse, idet som sagt nu alle skal være med.

Enhver invalidforsikret maa betale den ved Loven fastsatte Invalidpræmie indtil det fyldte 60. Aar. Denne, der efter den hidtil gældende Lov var 4 Kr. 44 Øre aarlig for Medlemmer, der indtraadte inden det 25. Aar, og med stigende Satser for senere indtraadte Medlemmer, bliver fremtidig, da alle skal indtræde ved 21 Aars Alderen, ens for alle, nemlig 7 Kr. 20 Øre aarlig; dog giver man, som før sagt, dem, der indtræder, før de har Pligt dertil, altsaa før de er fyldt 21 Aar, den Lempelse, at de slipper med hele Livet at betale 6 Kr. om Aaret (§ 42). Den samme Lempelse indrømmer man ifølge § 75 alle dem, som ved Lovens Ikrafttræden allerede er Medlemmer af Invalidforsikringen eller som — i Overensstemmelse med den dem ved Loven paalagte Pligt — indtræder inden 1. Oktober 1934. Har vedkommende efter hidtil gældende Lov betalt højere Præmie, skal han dog betale 7 Kr. 20 Øre. For Ægtefæller gælder en noget nedsat Præmie.

Afgørelsen af, om en forsikret er Invalid i en saadan Grad, at han vil kunne opnaa Invalidrente, træffes som hidtil af Invalidforsikringsraadet, der fremtidig benævnes Invalidforsikringsretten. Afgørelsen træffes efter en Regel, der i det væsentlige er den samme som hidtil, og som gaar ud paa, at Erhvervsvennen skal være nedsat til $\frac{1}{3}$ eller derunder (§ 38, Stk. 1).

Men iøvrigt er der ved den nye Lov sket væsentlige Forandringer baade med Hensyn til *Betingelserne* for at opnaa Invalidrente og med Hensyn til *Rentens Størrelse*. Disse Forandringer hænger i Hovedsagen sammen med, at man søger at bringe Overensstemmelse mellem Vilkaarene for Invalidrente og Aldersrente. Forholdet er jo det, at Aldersrenten i Virkeligheden ligesom Invalidrenten er en Erstatning for nedsat Erhvervssevne. Der er blot den Forskel, at man ikke betinger Aldersrenten af en Undersøgelse af, hvorvidt Erhvervsvennen ogsaa faktisk i det enkelte Tilfælde er nedsat. Men selv om der saa-

ledes paa væsentlige Punkter bør være Overensstemmelse mellem Invalide- og Aldersrenten, maa der dog naturligvis tages tilbørligt Hensyn til, at Invaliderne er yngre — ofte meget yngre — Mennesker, at de gennemgaaende har større Forsørgsbyrder, at de lider under en egentlig Invaliditet, samt at de har betalt en Præmie. Dette har ført til, at Loven tillægger Invaliderne et særligt Tillæg (§ 40, Stk. 1) og i Tilfælde af svær Invaliditet (§ 40, Stk. 2) et yderligere Tillæg (der fastsættes af Retten, ikke — som nu — af Kommunerne), at de saakaldte »Fradragsregler« — d. v. s. de Regler, hvorefter man gør Fradrag i Renten eller eventuelt helt lader den bortfalde, hvis paagældende har Indtægter (Formue) af en vis Størrelse — er gjort lempeligere for Invaliden, samt at Invalidere renten aldrig trods Fradragsreglerne kan nedsættes under $\frac{1}{3}$ (§ 41). Vi skal om et Øjeblik omtale Rentens Størrelse, Fradragsreglerne og Fremgangsmaaden ved Begæring om Rente under eet for Invalide- og Aldersrenten.

Hvad Invalideforsikringen iøvrigt angaar, fortsætter den paa det hidtidige Grundlag; dog er der navnlig med Hensyn til de *Helbredelsesforanstaltninger m. v.*, som kan træffes af Invalideforsikringsretten, indført en Række Forbedringer (§§ 60—64).

Det er naturligvis af den allerstørste Betydning saavel for Invaliden som for Samfundet, at der foretages Oplæring og Helbredelsesforanstaltninger — herunder ogsaa Tildeling af og Opøvelse i Brugen af Bandager, kunstige Lemmer, Briller, Sygevoogne og andre Hjælpemidler — i alle saadanne Tilfælde, hvor der er Fare for, at en væsentlig Nedsættelse af Erhvervssevnen ellers vil indtræde, eller hvor en allerede indtraadt Nedsættelse af Erhvervssevnen vil kunne bedres betydeligt. Saadanne Foranstaltninger kunde ogsaa iværksættes efter den hidtil gældende Lov, men *kun*, hvis Invalidens Erhvervssevne allerede var under $\frac{1}{3}$ eller der var Fare for, at den kom saa langt ned. Efter den nye Lov gælder denne Begrænsning ikke.

Det maa hilses med stor Tilfredshed, at der saaledes bliver Mulighed for at gribe hjælpende ind ogsaa med Hensyn til de lavere Grader af Invaliditet, idet Personer, der lider under disse, ofte har meget svært ved at klare sig i Kampen for Tilværelsen, ligesom der jo altid vil være en Fare for, at de, hvis de ikke bliver hjulpet og oplært i Tide, efterhaanden glider nedad og falder Forsikringen til Byrde. Betydningen af denne Udvikelse bliver endnu større derved, at de omtalte Foranstalt-

ninger efter den nye Lov kan iværksættes ikke alene overfor forsikrede og Rentenydere, men ogsaa overfor *Børn*. Og endnu yderligere forøges Betydningen derved, at den nye Lov paa-lægger enhver Læge (paa Hospitaler Overlægen), der under Udøvelsen af sit Kald hos Personer under 30 Aar iagttager Lidelser, der skønnes at have medført eller i en overskuelig Fremtid at ville medføre Nedsættelse af Erhvervsevnen, at af-give *Indberetning* derom til Invalidforsikringsretten. Tilsvarende Indberetningspligt paahviler Skoler, forsaavidt angaar Elever i den undervisningspligtige Alder; med Hensyn til blinde og døv-e samt aandssvage gælder særlige Regler. Naar man saaledes sør-ger for, at alle Invaliditetstilfælde kommer til Rettens Kund-skab og dernæst har givet dem Midler i Hænde til at hjælpe, hvor hjælpes kan, er der Grund til at tro, at mange Invalidi-teter vil kunne forebygges og mange triste Invalideskæbner af-hjælpes, og Udgifter i det lange Løb spares.

Aldersrenten.

Naar vi herefter kommer til Aldersrenten, vil jeg samtidig komme til at fortælle en Del om Vilkaarene for Invaliderenten, idet man jo, som før sagt, til en vis Grad har tilstræbt ens-artede Regler. I denne Forbindelse skal jeg forøvrigt gøre op-mærksom paa, at naar en Invaliderentyder fylder 65 Aar, gaar han over til at oppebære Aldersrente (§ 57).

For Adgangen til Aldersrente betales der ikke nogen særlig Præmie, men man fortaber normalt Adgangen til Aldersrente, hvis man ikke betaler Medlemsbidraget til Sygekassen og In-validepræmien, en Adgang, som dog under de tidligere berørte ret strenge Betingelser *kan* generhverves (§ 12, Stk. 4 og 5).

Aldersbetingelsen for Opnaaelse af Aldersrente er: 65 Aar (§ 1, Stk. 2); hvor svigtende Helbred eller andre ganske sær-lige Omstændigheder taler derfor, kan der dog, ligesom nu, undtagelsesvis tillægges Aldersrente allerede fra det 60. Aar (§ 38, Stk. 4). Omvendt kan en noget højere Rente opnaas, hvis Begæring om Rente *opsættes* til det fyldte 66., 68. eller 70. Aar (§ 39).

Hvad angaar Renternes Størrelse har man fastsat *ensartede Grundbeløb for Alders- og Invaliderenter* (§ 39) og har der-ved benyttet det gældende Aldersrentesystem, hvorefter Renten

graduæres, *dels* eftersom vedkommende bor i Hovedstaden, Provinsbyerne (samt bymæssige Bebyggelser med over 1500 Indbyggere) eller paa Landet, *dels* eftersom Talen er om Ægtepar, Mænd eller Kvinder. Man har altsaa forladt det for Invaliderenten hidtil gældende System med en for alle over hele Landet *lige stor* Rente, hvilket førte til, at Invalider i Hovedstaden, Provinsbyerne og de bymæssige Bebyggelser fik altfor lidt, medens de i de rene Landdistrikter fik en i Forhold til Levevilkaarene forholdsvis større Rente.

Grundbeløbene, der er beregnet paa Grundlag af Prisniveauet i 1929, er for de 65aarige Aldersrentenydere forhøjet med ca. 10 pCt. i Provinsbyerne, noget mere paa Landet og noget mindre i Hovedstaden; men den *Prisregulering*, som Lovens § 85 indfører, vil — da Prisniveauet stadig kan ændre sig, bevirke, at man ikke i Øjeblikket kan opgive de nøjagtige Takster ved Lovens Ikrafttræden d. 1. Oktober i Aar.

For Invaliderne betyder Overgangen til det nye System — naar det tages i Betragtning, at de alle, som før nævnt, faar det særlige Invalidetillæg — en betydelig Stigning af Renten i Hovedstaden og Provinsbyerne, derimod en lille Nedgang paa Landet; men det gælder her som ved Aldersrenten, at Prisreguleringen ikke kan komme de nuværende Rentenydere til Skade. Som Følge af de yderligere Tillæg, der kan ydes, vil denne Nedgang desuden i mange Tilfælde forandres til en Stigning, ligesom Forbedringen i Hovedstad og Provinsbyer vil blive endnu mere følelig.

Af stor Betydning navnlig for Invaliderne er det endvidere, at der fremtidig ydes et *Børnetillæg* for Børn under 15 Aar (§ 40, Stk. 4). Endelig kan der altsaa som hidtil ydes *hjælpeløse* Invalider et særligt, dog noget mindre Tillæg efter Invalidforsikringsrettens Afgørelse (§ 40, Stk. 2, og § 48, Stk. 1). *Blinde* har Krav paa et yderligere særligt Tillæg, og samme Tillæg *kan* tiltaas stærkt svagsynede Invalider (§ 62, Stk. 1).

Endnu bør det nævnes, at Kommunalbestyrelsen indenfor et samlet Beløb af 5 pCt. af Renternes Grundbeløb, ifølge § 40, Stk. 5, kan bevilge ganske særlig vanskeligt stillede Rentenydere, navnlig meget gamle og svagelige Aldersrentenydere, et ekstra Tillæg (efter Skøn).

Fornøden *Sygehjælp* vil Rentenyderne normalt faa gennem Sygekasserne, idet enhver Rentenyder er forpligtet til, hvis han

ikke allerede er nydende Medlem, at søge at blive det (§ 38, Stk. 3). Og dette vil jo fremtidig blive muligt for de allerfleste. Kan vedkommende paa Grund af manglende Arbejdsfærdighed ikke blive nydende Medlem, sørger Opholdskommunen for Lægehjælp, Kur og Pleje i Sygdomstilfælde (§ 79).

Ogsaa med Hensyn til en Række andre Betingelser for at opnaa Rente har den hidtidige Aldersrenteordning dannet Grundlaget for den fremtidige Ordning.

Dette gælder først og fremmest de saakaldte »Fradragsregler«, som ovenfor blev berørt, og som hidtil kun har været gældende for Aldersrenten. Fradragsreglerne (§ 41) er imidlertid blevet gjort mere rationelle og lempet betydeligt, og de er gjort særlig lempelige forsaavidt angaar Indtægter, der hidrører fra Invaliders personlige Arbejde; indenfor et Beløb af 200 Kr. skal der helt ses bort fra Indtægter, der hidrører fra Livrenter, Pensioner, Legater og lign.

Naar man har Fradragsregler, er det klart, at den, der vil *kaarligt forringe sin økonomiske Stilling* saaledes, at han derved kommer til at opfylde Betingelserne, ikke derved kan skaffe sig Renten. Den herom gældende Regel i den hidtidige Aldersrentelov vil fremtidig ogsaa komme til at gælde Invalidere. Ligeledes vil de for Aldersrenten fastsatte *Værdighedsbetingelser* med nogle Ændringer fremtidig komme til at gælde for begge Slags Renter.

Hidtil har Invalidere været udbetalt gennem Sygekasserne. Men da Betingelserne for de to Arter af Renter i saa mange Henseender er ens, er det ganske selvfølgeligt, at man nu ved Loven har bestemt, at Kommunerne, der jo udbetaler de 4 Gange saa mange Aldersrenter, ogsaa skal udbetale Invalidere (§ 52). *Begæring om Rente* (§ 47) skal derfor i begge Tilfælde *indgives til Kommunen (det sociale Udvalg)*, men for Invalidere gælder det — i Mod sætning alt saa til Aldersrenten — at selve Invaliditetsspørgsmaalet skal forelægges den særlige Invalidforsikringsret (§ 48), og forskellige Spørgsmaal er desuden henlagt til Sygekassedirektoratets Afgørelse (§ 47).

IV. Offentlig Forsorg.

Forsørgerpligterne.

Vi har hermed givet en Oversigt over de forskellige Socialforsikringslove og skal nu gaa over til at omtale *Hovedloven om offentlig Forsorg*.

Der er maaske mange, der ikke har tænkt meget over disse Forhold, og som derfor ikke kan forstaa, at det offentliges Forpligtelser overfor de ubemidlede virkelig ikke er udtømt ved de store Tilskud til Forsikringslovgivningen, specielt til Arbejdsløshedsunderstøttelse og Aldersrente, eller at deres fattige Medborgere ikke kan klare sig, naar der kan ydes Hjælp baade ved Ulykker, ved Arbejdsløshed, ved Sygdom, Invaliditet og Alderdom, blot man vil staa i en Sygekasse.

De husker ikke, at enhver forsikringsmæssig Hjælp normalt er knyttet til forskellige Betingelser. En Næringsdrivende kan f. Eks. ikke arbejdsløshedsforsikres, Ulykkesforsikringen gælder kun Tilskadekomst under erhvervsmæssigt Arbejde, ikke for alle de Ulykker, der sker paa Gader og Stræder, man kan ikke som kronisk syg komme i Sygekasse eller dog faa Hjælp for sin Sygdom; den, der ingen Arbejdsevne har, kan ikke invalideforsikres; man kan normalt ikke faa Aldersrente før sit 65. Aar, men kan længe før være slaaet ud af Erhvervslevet o. s. v., o. s. v.

Dernæst er den forsikringsmæssige Hjælp som Regel stærkt begrænset baade i Varighed og i Størrelse, hvad enhver jo véd, og tit netop begrænset *med Vilje* for ikke at friste Modtageren til at være sygemeldt eller arbejdsløs længer end højst nødvendigt. Overhovedet indeholder Samfundslivet ikke mindst i vore Dage saa mange Farer og farlige Kombinationer, særlig for den fattige Del af Befolkningen, ikke mindst for de svagelige, svagt begavede eller arveligt belastede, at det offentlige Gang paa Gang maa træde til gennem den almindelige offentlige Forsorg, idet Grundloven forpligter det offentlige til at komme enhver til Hjælp, forsaavidt og saalænge han ikke er i Stand til at forskaaffe sig eller sine det fornødne til Livets Ophold eller til Kur og Pleje i Sygdomstilfælde.

Og alle disse Trangsarsager, der fra Tid til anden kan ramme enhver, der kun har fra Haanden og i Munden eller ikke engang det, virker stærkere paa Grund af Reglerne om den private Forsørgelsespligt. Thi i Kraft af Grundlovens Bestem-

melse skal det offentlige altsaa kun træde til og hjælpe, forsaa-vidt en Person ikke selv kan forsørge sig og sine, hvilket igen vil sige, at de Retsvirkninger, der maatte være knyttet til Modtagelsen af egentlig Forsørgelseshjælp, ikke alene rammer den Forsørger, der selv faar Hjælpen, men ogsaa naar denne ydes dem, han efter Loven er forpligtet til at forsørge. Det offentlige Forsørgelsespligt træder med andre Ord kun frem, naar den private af en eller anden Grund svigter.

Og den nye Lov om offentlig Forsorg — en Kæmpelov paa 335 Paragrafer, der til Gengæld ophæver 41 gældende Love eller Bestemmelser — begynder da ogsaa med i § 1 at slaa den ovennævnte Grundlovsbestemmelse fast ligesom den nu ophævede Fattiglov, men med den tilføjer 3 betydningsfulde Bestemmelser: 1) at det offentlige, selv om en Person vel er i Stand til at skaffe sig og sine det fornødne, altsaa ikke ligefrem er trængende til egentlig Fattighjælp, ogsaa er forpligtet til at træde til, hvis han iøvrigt opfylder Lovens Betingelser for at faa Hjælp, f. Eks. Børnebidrag, Sygehjælp, Husvildehjælp og lign., 2) at i andre Tilfælde end de lovbestemte er det offentlige end ikke berettiget til at hjælpe den enkelte Borger, da det sociale Udvalg ikke skal betragte sig som en Art Velgørenhedskomiteé, og 3) at Modtagelse af offentlig Hjælp kun kan medføre Virkninger for Modtageren i de Tilfælde og i det Omfang, Hovedloven om offentlig Forsorg udtrykkelig bestemmer, medens offentlig Hjælp nu omvendt har *alle* Fattighjælps Virkninger, hvis udtrykkelig *Undtagelse* ikke er gjort.

Den private Forsørgelsespligt.

Men dernæst gaar Loven i §§ 2—16 over til at beskæftige sig med den *private Forsørgelsespligt*, særlig Følgerne af denne naar det offentlige maa træde til, hvor Forsørgelsespligten jo maa omsættes til en kontant Bidragspligt, saaledes som Forholdet stadig har været med Hensyn til Barnefaderen udenfor Ægteskab, der i Modsætning til Moderen normalt kun har en saadan Bidragspligt, ikke en egentlig Forsørgelsespligt.

Iøvrigt er der med Hensyn til Forsørgelses- og Bidragspligt samt disses Konsekvenser adskillige nye Regler i Loven om offentlig Forsorg.

§ 2 bestemmer, at Hustruen er forpligtet til at forsørge sig

selv, hvad hun juridisk set ikke er nu, selv om hun jo i Praksis ofte maa forsørge Manden foruden sig selv, — og desuden, at hun har Forsørgelsespligt overfor Manden, medmindre hun kan betragtes som forladt, medens Manden som nu er forpligtet til at forsørge Hustruen indtil Ægteskabets Ophævelse.

§ 4 indskrænker den nugældende Forsørgelsespligt overfor Stedbørn til de Tilfælde, hvor disse er født før Ægteskabet og medtages til Forsørgelse i det fælles Hjem. Nu er Reglen langt videregaaende, hvilket medfører adskillige ægteskabelige Tragedier, hvor en Mand pludselig faar Fattighjælp til sin Kones før Ægteskabet fødte Børn, hvis Eksistens han aldrig før har anet, og denne omfattende Forsørgelsespligt paahviler nu Manden, selv om Ægteskabet ophæves eller Moderen dør; — for Hustruens Vedkommende dog kun for Ægtebørn og kun til Mandens Død. Efter Lovens § 4 gælder Forsørgelsespligten kun til Separation og kun, saalænge Barnets egen i Ægteskabet indtraadte Fader eller Moder lever.

Forældre til Børn, født i Ægteskab, Adoptivforældre og Moderen til et Barn udenfor Ægteskab har fuld Forsørgelsespligt som nu, medens Faderen udenfor Ægteskab kun skal yde Underholdsbidrag, medmindre han lovmæssigt har faaet Barnet udleveret til Forsørgelse, eller dette er Frugt af en ved Dom fastslaaet Kønsfrihedsforbrydelse. Men hvorledes skal der gaas frem, hvis den private Forsørgelsespligt ikke opfyldes?

§ 7 giver i saa Henseende Hovedreglen om Fastsættelse af Bidrag fra de egentlig forsørgelsespligtige, altsaa Forældre i Ægteskab eller Moderen til et Barn udenfor Ægteskab. Disses Bidrag skal fastsættes under Hensyn til den forpligtedes Kaar, Vandel m. m., medens Alimentationsbidrag fra Faderen og Bidrag til forladte, fraseparerede eller fraskiltes Børn vel fastsættes efter tilsvarende Regler, men her tages der ikke Hensyn til Kaar eller Vandel, idet der som nu skal gaas ud fra, hvad Barnets Forsørgelse i et godt Plejehjem koster i vedkommende Egn, og Barnefaderens Bidrag skal da normalt svare til $\frac{3}{5}$, Barnemoderens til $\frac{2}{5}$ af disse Udgifter; er Barnet født i Ægteskab, sættes Bidragene til henholdsvis $\frac{2}{3}$ og $\frac{1}{3}$. Denne Forskel beror dels paa den Betydning, som et ordnet Samfund maa tillægge Ægteskabet, dels paa Forholdet mellem egentlig Forsørgelsespligt og Bidragspligt. Hensynet til Ægteskabet kræver en mildere Betragtning særlig af samlevende Ægtefæller, medens Konsekvensen af dissers fulde Forsørgelsespligt omvendt fører

til, at den samlede Hjælp til dem, de skal forsørge, betragtes som oppebaaret af dem selv, hvorimod den blot bidragspligtige, altsaa særlig Faderen udenfor Ægteskabet, maa finde sig i at blive holdt fast ved den legale Bidragspligt, der omsætter hans Ansvar uden Hensyn til hans Trang, men omvendt heller ikke kan rammes af Retsvirkninger for den Hjælp, der ydes Barnet *udover* Bidraget.

Denne Regel, at Bidragspligten for Børn af ikke samlevende Forældre, altsaa i første Række Barnefaderens, rammer uden Hensyn til Kaar, Vandel ell. lign., er altsaa nødvendig for at betone det Ansvar, man har for de Børn, man sætter i Verden, men Strengheden lempes ved en ny, praktisk betydningsfuld Bestemmelse vedrørende Inddrivningsmidlerne, idet § 14 indfører noget hidtil ukendt: *en begrænset Afsoningsret*. Overøvrigheden skal nemlig ved Afgørelse af Spørgsmaalet *om Afsoning* fastsætte, om Bidraget *fuldtud, delvis eller slet ikke skal kunne indrives* ved Afsoning ud fra paa den ene Side Hensynet til paagældendes Forsørgelsesbyrde som gift, paa den anden Side hans Betalingsevne, Arbejdsomhed, Ædruelighed, Helbredstilstand og andre Omstændigheder, der egner sig til at tages i Betragtning ved Bedømmelsen af, om han — eller hun, thi det er desværre ofte en »hun« — kan siges at tage sig *sit Ansvar som Forsørger tilstrækkelig alvorligt*; thi det er jo det, det maa komme an paa! Heri ligger den store Betydning af denne helt nye Regel, der gør den strenge Lov menneskelig; i samme Forbindelse maa nævnes Bestemmelser, der tillader at stille en Afsoning i Bero eller tillader Eftergivelse for en kortere Tid, særlig hvor paagældende uden egen Brøde og ikke paa Grund af Dovenskab, Drikfældighed ell. lign. er ude af Stand til at betale. Man bør altid have disse nye Regler in mente, hvis man maatte støde paa Bestemmelser, der synes for haarde overfor de ansvarsløse Forsørgere af begge Køn. Det er kun dem, der kan, men ikke vil betale, eller som er ganske ligeglade i deres Forhold som Forsørgere, Loven nu tager haardt paa.

§ 9 indeholder iøvrigt nogle nye Bestemmelser, der ligeledes er af større Interesse. Først bestemmes det, at ikke Amtmanden, men *det sociale Udvalg*, som dels kender Forholdene bedre, dels forhaabentlig er noget hurtigere i Vendingen, end Amterne plejer, skal fastsætte Bidragene baade i det Tilfælde, hvor Ægtefællerne lever sammen, men hvor den ene eller begge efter Evne unddrager sig at sørge for Familien, og i de Tilfælde, hvor

Forsørgeren vel iøvrigt sørger for denne, men ikke kan overkomme desuden at udrede hele Udgiften, f. Eks. naar Familienmedlemmer skal anbringes til Kur og Pleje udenfor Hjemmet. Bidrag skal her fastsættes efter, hvad han efter sine Forhold skønnes at kunne og burde udrede til delvis Dækning af Udgifterne. Ligeledes er det efter § 9 overladt til det sociale Udvalg at paalægge Forsørgeren Bidrag, baade naar et Barn er fjernet fra Hjemmet og naar det henvises til en Institution for forebyggende Børneværn, men i de 2 sidste Tilfælde sker Anke ikke til Amtet, men til Landsnævnet for Børneforsorg.

I § 15 indeholdes ligeledes nogle nye Regler, bl. a. den rimelige Bestemmelse, at en Hjælp ikke kan faa Retsvirkninger for en Forsørger, der er uvidende om dens Ydelse, før han faar denne Viden og har haft en rimelig Tid til at refundere Hjælpen, forudsat da, at han derefter selv vil overtage Forsørgelsen eller refundere Udgifterne, og Stk. 2 tilføjer, at Hustruen ikke kan paadrage Manden Retsvirkninger af en ydet Hjælp, naar hun uden tilstrækkelig Grund har forladt Manden, og denne er villig til at genoptage Samlivet. Ikke erlagt Bidrag til Børn betragtes iøvrigt som en den bidragspligtige ydet Kommunehjælp, men Tab af Valgret og Valgbarhed indtræder først, naar end ikke den Del af Gælden, for hvilken der er dekretet Afsoning efter den S. 42 nævnte Afvejelse af Betalingsevnen, er udredet.

1. Særhjælpen.

Børnelovgivningen.

Dels paa Grund af Reglerne om de privates Forsørgelsespligt overfor Børn, en Forsørgelsespligt, som jo tit og af mange Grunde svigter i Praksis, dels fordi Børn (som manglende baade Erhvervsevne og Erhvervsmuligheder) normalt falder udenfor Socialforsikringslovgivningen, dels endelig paa Grund af den store Interesse, Samfundet har i den opvoksende Slægts Sundhed og Opdragelse, beskæftiger netop Forsørgelseslovgivningen sig i meget høj Grad med Børnelovgivningen, som vi nu skal gengive i Hovedtræk efter den nye Lov om offentlig Forsorg.

Børnelovgivningen efter denne Lov kan deles i 3 Grupper: Det offentlige Børneværn, Bidragslovgivningen og Særhjælpen til Gavn for Børn. Derimod kan den forøgede Hjælp, som f.

Eks. maa ydes en Forsørger paa Grund af hans større eller mindre Børnetal, naturligvis ikke systematisk regnes til den egentlige Børnelovgivning.

Den første Gruppe af denne er altsaa det nye Børneværn.

Børneværnet.

Det offentlige Børneværn omfatter 1) Tilsyn med Børn (Plejetilsynet), 2) den forebyggende Børneforsorg, samt 3) Opdragelse af Børn udenfor Hjemmet (Værgeraadsforsorgen), og det samlede Børneværn administreres udenfor København af det sociale Udvalg i hver Kommune. Indenfor Værgeraadskredse har der lydt bekymrede Røster i Anledning af denne stærke Forenkling med Ophævelse af hele Værgeraadsinstitutionen, og man har med Beklagelse talt om, at »Enheden i Børneforsorgen« brydes, medens den tværtimod *etableres* ved Socialreformen, idet den slet ikke eksisterer nu. Thi i Øjeblikket administrerer Kommunerne hele Fattigvæsenets omfattende Børneforsorg og fører efter Fattiglovens § 40 Tilsyn med Børn af Forældre med vedvarende Fattighjælp; endvidere administrerer Kommunerne den samlede Særforsorg for Børn med sjælelige eller legemlige Defekter, saasom aandssvage, sindssyge, epileptiske, blinde, døvstumme, vanføre og tuberkuløse Børn. Men ikke nok hermed! Kommunerne har i de $\frac{4}{5}$ af Landets Kommunalbestyrelser og saa Tilsynet med Plejebørn og med Børn, til hvilke der udbetales Alimentationsbidrag. Værgeraadene har i Virkeligheden kun de i Værgeraadsløven af 1922 nævnte Opgaver, altsaa i første Række Fjernelse af et Barn fra dets Hjem og Anbringelse samt Opdragelse udenfor dette paa Grund af Forældrenes Lastefuldhed, Mangel paa Evne til at opdrage Barnet eller dets egen vanskelige Karakter m. v.

Da det nu vilde være et Slag i Luften at foreslaa hele Børneforsorgen lagt ind under *Værgeraadene*, hvilket vilde være politisk ganske uigennemførligt og forøvrigt snarere vilde føre til yderligere Splittelse af og Forvirring i Administrationen af den offentlige Forsorg og dennes Økonomi, samler Socialreformen hele Børneforsorgen under det Organ, der iøvrigt har Forvaltningen af den offentlige Forsorg foruden et nøje Kendskab baade til Sociallovgivning og Befolkning, nemlig *det sociale Udvalg*, gennem et specielt Underudvalg (§ 27) og sikrer herudover *dets*

Adgang til at knytte særlig sagkyndige og interesserede Medlemmer og Medhjælpere til dette Arbejde, dels særlig juridisk Assistance, hvor der skal træffes saa vigtige Beslutninger som et Barns endelige Fjernelse fra Hjemmet, dels endelig, at hele den nuværende Ordning med Hensyn til de særlige Hjem for Børn, Overinspektionen og Overværgeraadet, der benævnes Landsnævnet for Børneforsorg, bevares, saaledes at man stadig har Garanti for disse Opgavers forsvarlige Løsning, blot i nærmere Kontakt med de Myndigheder, som iøvrigt har Ansvaret for den offentlige Forsorg. Forhaabentlig vil Kvinder i vid Udstrækning blive draget ind i dette Arbejde. For *Københavns* Vedkommende er der, paa Grund af denne Kommunes enorme Størrelse og særlige Karakter, etableret en Særordning, der bevarer et særligt Børneværn og den nuværende Inddeling i Kredse med Kredsværger og et udøvende Forretningsudvalg, der dog — for at sikre Forbindelse med Magistraten, som jo iøvrigt har Ansvaret for den offentlige Forsorg i København — skal have vedkommende Borgmester som Formand og en af Magistraten udnævnt Næstformand.

Iøvrigt svarer Reglerne om Børneværn i Hovedsagen til de gældende, baade vedrørende Tilsyn med Børn, forebyggende Børneværn og den hidtidige egentlige Værgeraadsforsorg, kun at Bestemmelserne altsaa er samarbejdede, ogsaa under Hensyn til Sammenhængen med den øvrige Forsorgslovgivning, og at Ansvaret for Administrationen er overgaaet til de sociale Udvalg i hver Kommune. Der er ganske vist talrige Ændringer i Enkeltheder, men det vilde føre altfor vidt at gennemgaa alle disse. Børneværnet omfatter §§'erne lige fra 83—181.

Men jeg føler mig overbevist om, at man ogsaa fra værgeraads-interesseret Side vil paaskønne de mange Ændringer, der er sket ved denne Kodificering, paa Grundlag af de siden Værgeraadslovens Ikrafttræden indhøstede Erfaringer, og at man vil forstaa, at Ophævelsen af Værgeraadsinstitutionen ikke skyldes noget Ønske om at fortrædige denne eller en Underkendelse af det omfattende og varmhjertede Arbejde i Børnesagens Tjeneste, der stadig foregaar, men alene Ønskeligheden af en Forenkling og Sammendragning af den spredte offentlige Forsorg og derigennem en hidtil uopnaaet Enhed ogsaa i Børneforsorgen, omend paa delvis nyt Grundlag.

Børnebidrag til enlige Forsørgere.

Den anden Gruppe af Børnelovgivningen indenfor den offentlige Forsorg omhandler som nævnt alle Reglerne om Udbetaling m. v. af Børnebidrag til enlige Forsørgere samt til forældreløse Børn, der nu findes i de forskellige Alimentationslove og i Enkeloven, og paa dette Omraade er der talrige Ændringer af stor Betydning sammenlignet med de 5 nugældende Love. Tillige forudsætter Socialreformen en yderligere Omarbejdelse af Alimentationslovene, der fremtidig kun kommer til at vedrøre Retsforholdet mellem Forældre og Børn, et Omraade, som henhører under Justitsministeriet, som nu efter Socialreformens Vedtagelse vil fremsætte et nyt Forslag. Derimod behandler altsaa Socialreformen samtlige Regler vedrørende offentlig Udbetaling og Inddrivelse m. v. af Underholdsbidrag her i Loven om offentlig Forsorg, og vi skal nu betragte de vigtigste Ændringer paa dette Omraade.

Der indføres *Fadragregler* efter samme Princip, om end naturligvis med helt andre Beløb end dem, der gælder for Folkeforsikringen, til Afløsning af den nugældende Ordning, hvorefter det er den tilfældige Opholdskommune for Moderen, der skønner over hendes Trang til at faa Bidraget udbetalt hos Politimesteren, en Regel, der jo giver en ganske vilkaarlig og uensartet Praksis Landet over. Det udbetalte Normalbidrags Størrelse afhænger altsaa fremtidig som Regel af Moderens Indtægt og er forskelligt for Hovedstad, Provins og Land — alt efter ret udviklede, men faste Regler og Takster (Retsprincipet). Trangsattesterne bortfalder derfor.

Dernæst forlader den nye Lov Amternes Fastsættelse af *Normalbidragene*, der ligeledes har ført til uforklarlig Uensartethed Landet over og henlægger Fastsættelsen til Socialministeren, som hvert 2. Aar skal regulere Beløbene for hele Landet med en Forhøjelse af 25 pCt. for Barnets 2 første Leveaar, og iøvrigt forskelligt for hver af de nysnævnte 3 Kommunegrupper, men i det hele en Forhøjelse i Forhold til nugældende Regler, særlig for Barnets senere Leveaar, en Merudgift, der formodentlig i nogen Grad afbalanceres gennem de nye Fradragregler for de forholdsvis mere velstillede Barnemødre.

Iøvrigt bestemmes det, at ogsaa de særlige *Bidrag* til Barnets Daab, Konfirmation, faglige Uddannelse og Begravelse, som

Overøvrigheden eventuelt maatte have fastsat, kan faas udbetalt af det offentlige.

Endvidere er det en Følge af Forenklingen, at Udbetaling, Afkrævning og Inddrivning af Underholdsbidrag nu (efter 40 Aars Forløb) *overgaar fra Politimesteren til de sociale Udvalg*, der er langt mere interesserede i at administrere disse Sager og faa Bidragene ind.

Dernæst er der i §§ 204—08 givet delvis nye Regler om *Retsvirkninger af Alimentationsbidrags Udbetaling*. Ikke-erlagte Bidrag betragtes for Tiden som Fattighjælp, efter Socialreformen kun som Kommunehjælp, men med Tab af Valgret, forsaavidt angaar den Del af Gælden, for hvilken der er dekretet Afsoning, altsaa den Del, som den bidragspligtige, se § 14 og ovenfor S. 42 om den delvise Afsoning, skønnes at kunne, men ikke at ville betale, og har Alimentanten intet eller næsten intet betalt af nævnte Beløb i over 2 Aar, eller hvor han (eller hun) har mere end 3 Børn udenfor Ægteskab med forskellige og iøvrigt fører et vitterligt løsagtigt Levned samt viser grov Forsømmelighed som Forsørger, kommer nye strenge Regler om Tvangsarbejde til Anvendelse.

For det sjette er det som noget helt nyt foreslaaet, at ogsaa *et Moderen paalagt Bidrag til Barnet i visse Tilfælde kan udbetales Faderen af det offentlige*, dog at Normalbidraget her er mindre, medens Grundbeløbet for Faderens Indtægt til Genæld er højere, begge Dele, fordi han i Reglen er den økonomisk stærkeste. Udbetaling til Faderen kan dog kun finde Sted, forsaavidt han lever sammen med og forsørger Barnet samt har kuldlyst det eller dog har Forældremagten. Merudgiften bliver derfor kun ringe. Er Moderen sat i Bidrag — altsaa normalt $\frac{2}{5}$ mod Faderens $\frac{3}{5}$ — er hun iøvrigt med Hensyn til dettes Udbetaling, Afkrævning og Inddrivelse stillet ganske paa samme Maade som Faderen, thi samfundsmæssigt set er der ikke større Grund til at skaane den ansvarsløse Moder end Faderen, tværtimod, en Betragtningmaade, der forhaabentlig vil glæde alle dem, der iøvrigt kæmper for Kvindens Ligestilling med Manden.

For det syvende bortfalder den forhadte og uforstaaelige Regel i Loven af 1913, hvorefter Retten til Udbetaling fortabes for den Moder, der har *flere Børn udenfor Ægteskab*, medmindre Barnet er anbragt i fast Pleje, en vidunderlig Opfindelse af Landstinget, idet denne Regel netop begunstiger den ligeglade

og løbsagtige Moder, der straks anbringer Børnene i Pleje, og gaar ud over den Moder, der selv tager sig af sine Børn, og samtidig er »Samleverbetingelserne« lempet noget, medens Værdighedsbetingelserne iøvrigt i det hele er skærpet.

Endelig er der i § 187 indført forskellige Ændringer i andres — privates eller Myndigheders — Ret til at faa Bidraget udbetalt, men dette er Detailer.

Hvad Udbetaling af *Bidrag til Ægtebørn* angaar, §§ 209 — 18, svarer Reglerne ret nøje til de skildrede for Børn udenfor Ægteskab, dog at Normalbidraget, hvor det drejer sig om de Hustruen paalagte Bidrag, er sat noget lavere end Bidraget fra Moderen udenfor Ægteskab, ligesom der her ved Indtægtsberegningen fradrages 100 Kr. for hvert Barn, vedkommende har Forsørgelsespligt overfor, paa nær eet, af Hensyn til Ønskeligheden af, hvor der som i Ægteskaber eller hos Enker ofte er mange Børn, at yde Bidrag trods en noget højere Indtægt.

Det er altsaa en ret omfattende Reformering af Alimentationslovgivningen, der er sket, men dertil kommer yderligere væsentlige Ændringer i Reglerne om *Bidrag til Børn af Enker eller Enkemand samt til forældreløse Børn*. Som bekendt har der under forskellige tidligere Regeringer været fremsat Forslag til en væsentlig Forbedring af Enkeloven af 1913, og omfattende Forslag i saa Henseende har gentagende været forelagt Rigsdagen, men forgæves. Nu er der bragt Overensstemmelse med Socialreformens nye Regler om Børnebidrag. Hovedændringerne fra den nugældende Enkelov er følgende:

1) er Bidragene sat til det *samme Beløb* som til de andre Børn, og der gælder tilsvarende personlige Betingelser, jfr. § 221, medens Enkebørnsbidraget nu er ens for hele Landet. Resultatet heraf vil, da Normalbidragene til de andre enligstillede Mødres Børn *falder* mindre end Enkebørnsbidragene med Børnenes tiltagende Alder, altsaa i det store og hele bliver en væsentlig Forbedring for Enkerne, der heller ikke har kunnet begribe, hvorfor deres Børn under iøvrigt lige økonomiske Kaar skulde have mindre end de andre, da Børns Appetit m. v. jo ikke plejer at rette sig efter Forældrenes ægteskabelige Forhold.

2) er der indført tilsvarende *Fradragsregler*, der altsaa erstatter de nugældende faste, men meget lave Trangsgrenser. Denne Ændring, jfr. § 220, vil altsaa paa den ene Side betyde, at betydelig flere Enker faar Adgang til Børnebidrag, men

paa den anden Side medføre, at kun den daarligst stillede Del af disse faar det fulde Bidrag, medens den gældende Ordning med de faste Trangsgrenser fører til, at den Enke, der er lige under Grænsen, faar fuldt Bidrag, den, der er lige over, faar slet ingenting.

3) er efter denne Lov *Enkemanden* taget med, desværre dog kun saaledes, at det sociale Udvalg *kan* yde Bidrag, hvor hans Forsørgerpligt efter Hustruens Død af særlige Grunde er uforholdsmæssig byrdefuld.

4) bestemmer § 219 — ogsaa af Hensyn til Ligestillingen med de andre Børn — at der kan ydes Særhjælp til Barnets Konfirmation og faglige Uddannelse, hvilket ligeledes er udelukket nu for Enkers Børn.

Endelig giver § 223 mere indgaaende Regler om Bidragets Bortfald eller Nedsættelse til Halvdelen, normalt fra det 14. Aar.

De øvrige Ændringer er af mindre Betydning.

Hvad specielt Bidragene til *forældreløse Børn* angaar, §§ 229—30, er der sket to afgørende Ændringer, dels gennem Reglen om, at der kan udbetales Bidrag til *alle* forældreløse Børn, der er født i Ægteskab og som ikke selv har Indtægt eller Formue, medens der for Øjeblikket lægges Vægt paa det *efter* Enkens Død irrationelle Moment, hvorledes hendes økonomiske Forhold var, da hun *levede*, dels ved at Bidraget for forældreløse Børn forhøjes til at omfatte Normalbidraget for saavel en Ægteemand som en Hustru, da jo her netop begge Forældre er døde.

Særhjælp til Fordel for Børn.

Vi kommer nu til den 3. og sidste Gruppe af Børnelovgivningen, der direkte tager Sigte paa en Særhjælp uden Retsvirker til Gavn for Børnene. Jeg tænker ikke her paa den udstrakte Forsorg for blinde, døvstumme, aandssvage, tuberkuløse m. fl. Børn, for en tilsvarende Forsorg kan ogsaa blive voksne til Del, men paa den specielle Særlovgivning, der tager Sigte paa Børnene. I denne Forbindelse maa først nævnes en Række Bestemmelser, som vel i og for sig kommer Moderen til Gode, men hvis Hensigt dog direkte er Barnets Ve og Vel. Dette gælder saaledes Særhjælpen ved Fødsler, derunder først i

Trangstilfælde Jordemoderhjælp med hvad dertil hører, samt eventuelt Lægehjælp, men dernæst eventuelt Indlæggelse særlig paa det kommunale Fødehjem, der kan oprettes efter Forsorgslovens § 37, endvidere Udbetalingen indenfor en vis Grænse (Normalbidragene) af de Faderen paalagte Bidrag til selve Barselfærden og til Moderens Underhold 1 Maaned før og 1 Maaned efter Fødslen, Regler, der nu ogsaa gælder Ægtemænd, hvorhos Bidragenes Størrelse fremtidig varierer i de 3 Kommunegrupper. Disse Bestemmelser gælder naturligvis ogsaa de Kvinder, der er sygeforsikrede, men for de andre gives der altsaa forskellige nye Regler om Særhjælp svarende til Folkeforsikringens Bestemmelser om Moderskabsforsikring m. v., idet den Kvinde, der ikke kan faa Hjælp efter Folkeforsikringen, og som iøvrigt er trængende, af det sociale Udvalg kan hjælpes i den Tid, i hvilken hun efter Fabrikloven ikke maa arbejde, dog at Hjælpen skal ligge *under* den i Folkeforsikringslovens § 19 omhandlede Barselhjælp; yderligere bestemmer Forsorgslovens § 239, at Opholdskommunen indtil 6 Maaneder efter Fødslen i Trangstilfælde og efter en Læges Anvisning kan yde 1 Liter Sødmælk daglig til den Moder, der selv ammer sit Barn, helt eller delvis, ja forøvrigt ogsaa, naar det gennem Lægeundersøgelse konstateres, at hun ikke er i Stand til at amme Barnet.

Under denne Særhjælp til Fordel for Børn maa endnu nævnes den direkte Hjælp til Stedbørn, som Stedforældrene ikke har Forsørgelsespligt overfor efter de nye Regler (S. 41) samt de 4 §§ om offentlig Skolebespisning, der ligeledes er udvidet, og for den Sags Skyld *kunde* man ogsaa under Børnelovgivningen nævne den nye Regel i § 277 om Særhjælp til en Mand med flere Børn, hvis Hustru i længere Tid skal paa Hospital, et Forhold, som jo ofte truer de smaa Hjem med midlertidig Opløsning eller lader Børnene gaa for Lud og koldt Vand, samt den ligeledes nye Bestemmelse i § 279 om Hjælp til husvilde Familieforsørgere, ogsaa i Byerne, som iøvrigt er i Stand til at betale Husleje; thi naar disse Forsørgere alligevel tit ikke kan faa Tag over Hovedet, skyldes dette jo næsten altid Værtens Utilfredshed med Familiens Frugtbarhed. —

Dette er Hovedindholdet af den nye Børnelovgivning, og det vil formentlig fremgaa heraf, baade at der er meget væsentlige Ændringer i denne, praktisk talt alle Forbedringer, og at det offentlige viser et mere venligt Ansigt ud mod Børnene og deres trofaste Forsørgere, men et barsk og uvenligt mod den modvil-

lige og forsømmelige Forsørger, det være sig Fader eller Moder, og vi er vel endnu ikke sunket saa langt ned i Ansvarsløshed og ordinær Mandfolkemoral, at denne Socialreformens Holdning ikke vil blive paaskønnet af alle dem, der tilstræber et Samfund — — i Stedet for Kaos eller Tøjlesløshed. —

Den øvrige Særhjælp.

Allerede af det foregaaende vil man have forstaaet, at det nye System er følgende: Bort fra det hidtidige Princip, hvorefter alt er Fattighjælp, medmindre en særlig Undtagelse er gjort, og over til det modsatte Udgangspunkt: Ingen Retsvirkninger af offentlig Hjælp, medmindre Loven i det enkelte Tilfælde bestemmer dette, og ved Retsvirkninger forstaar man jo særlig: Tilbagebetaling af Hjælpen, Tab af borgerlige Rettigheder, Ægteskabsforbud og Hjemsendelse; den sidste forsvinder dog helt af det nye System, fordi Forsørgelseskommunen bortfalder.

Iøvrigt er Opstillingen altsaa følgende: Hvilke Trangstilfælde bør imødegaaes ad Forsikringsvejen, hvor der ingen Retsvirkninger følger Hjælpen, som desuden ydes efter faste Trangsgrenser og med forud fastsatte Beløb, og vi har set, at efter Socialreformen omfatter Forsikringslovgivningen fremtidig foruden de erhvervsmæssige Ulykkestilfælde paa Arbejdspladsen hele Arbejdsløshedslovgivningen, altsaa baade den ordinære og den ekstraordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse gennem Arbejdsløshedskasserne og disses Fortsættelseskasser, samt endelig Folkeforsikringen, der omfattede Sygekassebevægelsen, Invalideforsikringen og Aldersrenten.

Men ogsaa, naar vi har forladt Forsikringslovgivningen og er gaaet til den offentlige Forsorg, den almindelige Understøttelse gennem Kommunerne, søger Socialreformen først at udsondre de Trangstilfælde, hvor Hjælpen ydes uden Retsvirkninger og saavidt muligt efter faste Regler (Retsprincippet), og derfor begyndte vi Gennemgangen af Hovedloven om offentlig Forsorg med den omfattende Børnelovgivning.

Vi har altsaa tilbage en kort Gennemgang af den øvrige Hjælp efter Loven om offentlig Forsorg, først den udenfor Børnelovgivningen liggende Særhjælp, der er en Følge af Hjelpekassernes Ophævelse, som forøvrigt tillige er Aarsag saavel til

Krisekassernes Oprettelse (et Supplement i faste Former til den ordinære Arbejdsløshedsunderstøttelse) som til adskillige Udbygninger af Folkeforsikringen: Barselforsikringen, de forskellige Tillæg ved Aldersrente og særlig ved Invaliderente m. m.

Sygehjælp m. v.

Iøvrigt omfatter Bestemmelserne om *Særhjælp* i offentlig Forsorg — foruden altsaa Børnelovgivningen — §§ 231—291. Den Bestemmelse om Særhjælp, der ligger den oprindelige Tanke med Hjelpekassernes Oprettelse i 1907 nærmest, er den nye § 289, hvorefter enhver Kommunalbestyrelse kan bevilge det sociale Udvalg indtil 50 Øre pr. Indbygger aarlig til Hjælp i forbigaaende og uforudseelige Tilfælde, dog under en Række ret strenge Betingelser, der har det dobbelte Formaål dels at sikre, at Hjælpen kun kommer Folk til Gode, der iøvrigt klarer sig selv, men som er kommen i en øjeblikkelig og uforudseelig Forlegenhed, dels at forhindre, at der af denne Bestemmelse paany oparbejder sig en helt ny Hjelpekassebevægelse. Jeg havde foreslaaet en Form for »Laan hos Kommunen«, men denne Hjelpeform er blevet erstattet med nævnte §, der altsaa tilsigter at fyldestgøre det samme Formaål: Hjælp i en snæver Vending. Iøvrigt bestaar Særhjælpen, som naturligt er, i første Række af forskellige Former af Hjælp til syge:

Først behandles i §§ 241—46 den *fortsatte Sygekassehjælp*, nu Fattiglovens § 63, Stk. 1, Hjælpen, der udfylder Sygekassehjælpens Perioder. Reglerne er i det hele udførligere end nu og løser i selve Loven en Række af de Tvivlsspørgsmaal, som hidtidig Praksis har frembudt — til Lettelse for den kommunale Administration og er tillige smidigere udformet til Fordel for de syge.

Derefter følger Særhjælpen til *kronisk syge*, §§ 247—50 (Ftl. § 63, Stk. 2—3), der dog ligesom den fortsatte Sygekassehjælp kun ydes i Trangstilfælde, altsaa ikke som en ubetinget Ret for enhver kronisk syg; — først Hjælp til de Sygekassemedlemmer, der er for svage til at kunne invalideforsikres, dernæst Hjælpen til de kronisk syge, der hverken er syge- eller invalideforsikrede, og som ikke i de sidste 3 Aar har opfyldt Helbreds-betingelserne for at komme i Sygekasse, hvorhos der under visse Betingelser hjemles gratis Kur og Pleje, men ikke

Underhold, for Personer, der er over Aldersgrænsen for Optagelse i Sygekasse og samtidig over Invalidegrænsen. Disse Personer kan altsaa ikke faa Hjælp til Underhold saaledes som de øvrige nævnte, men selv for disse sidste kan Hjælpen i Hjemmet naturligvis ikke overstige, hvad de vilde have kunnet opnaa som invalideforsikrede. § 249 omhandler Reglerne for Indlæggelse paa en Plejestiftelse for kronisk syge og § 250 Ydelser af Insulin, Leverpræparater og lign. livsvigtige Præparater, alt uden Retsvirkninger for Modtageren.

Den næste Form for Særhjælp er *Forsorgen for abnorme, blinde, aandssvage, sindssyge, vanføre og talelidende*, der svarer til Fattiglovens § 61. Man har foretrukket at give særskilte Bestemmelser for hver enkelt Gruppe for at lette det sociale Udvalg Administrationen. Endvidere er der i hvert enkelt Tilfælde givet Regler om Indberetningspligten, afpasset efter de tidligere omtalte Bestemmelser i Folkeforsikringen, og om Underhold til Familien, under og efter Ophold paa Anstalt eller Hospital, hvor der er betydningsfulde Udvidelser særlig for sindssyges §§ 252—53) og for blindes Vedkommende (§§ 258—59), bl. a. i Trangstilfælde et Blindetillæg til trængende blinde eller stærkt svagsynede, der ikke kan faa Invaliderente, ligesom der kan udbetales ubemidlede Forsørgere for blinde Børn et til Normalbidragene for Faderen udenfor Ægteskab svarende Beløb. Men at gaa i Detaljer med Bestemmelserne her, der iøvrigt er afpasset efter Folkeforsikringen, tillader Pladsen desværre ikke.

Hovedvægten ligger jo paa at skabe bedre System i hele Abnormforsorgen, og dertil tjener særlig de forskellige Regler om *Indberetningspligten*, ikke mindst for aandssvage, hvor de nuværende Forhold — særlig visse Steder — raaber til Himmelen og viser os en Lovgivningsmagt, der bevilger den ene store Anstalt efter den anden, men som iøvrigt synes temmelig ligeglad med de aandssvages Tumlen rundt i Livet med tilhørende Børneavl af nye aandssvage. Mine egne Erfaringer om Mangelen paa Interesse for disse Problemer blev tilstrækkelig underbyggede under Forhandlingerne om Internerings- og Steriliseringslovene, allerede medens jeg var Justitsminister; men er der nogen, der tror, jeg overdriver, kan de blot henvises til at læse Overlæge Wildenskows Afhandling, det oprindelige Forslags S. 486—97. Disse Rædselsskildringer særlig fra det socialt set mørkeste Jylland, er af den Art, at de knap kan gengives offentligt, — jeg

tvivler paa, at nogen Avis tør gengive nogen af disse Skildringer; men skete det, vilde Beskrivelsen af disse aandssvages Forhold dog formentlig faa Haarene til at rejse sig paa Hovedet af selv den mest reaktionære Skatteborger eller Storbonde.

Men vi gaar videre med Særhjælpen, d. v. s. Forsorgen ved *Tuberkulose og Kræft* (den nuværende Fattiglovs § 61), der i det hele svarer til de nugældende Regler, bortset fra, at Hjælp til Familiens Underhold ikke kan overstige, hvad der vilde kunne ydes efter Invalideloven, at Hjælpen omvendt kan udstrækkes i indtil 3 Maaneder efter Udskrivningen, hvad der er en meget ønsket Forbedring, og at disse forskellige Regler altsaa nu ogsaa kommer Kræftpatienter og disses Familier til Gode.

Spredte Tilfælde af Særhjælp.

I Kap. XIX omhandles *forskellige spredte Trangstilfælde*, hvor en eventuel Hjælp ligeledes kan ydes som en Særhjælp uden Retsvirkninger, nemlig ifølge § 270 under visse Betingelser Hjælp mellem en Sags Rejsning og dens endelige Afgørelse, § 271: Lægehjælp, § 272: Medicin, Massage- eller Badebehandling m. v., der nu er Fattighjælp, men der finder forskellige Betingelser for at hindre Misbrug af disse Former for Hjælp, jfr. § 273; — § 274, der omhandler *kommunal Sygehjælp*, dog kun for højst 14 Dage ad Gangen, og som særlig tilsigter at spare de dyre Sygehusbehandlinger, hvor disse ikke er absolut paakrævede samt at sikre den fornødne kommunale Hjemmesygepleje, der nærmere er paabudt ved Lovens § 32 — for enhver Kommunes Vedkommende. Dernæst § 276 om midlertidig Sygehjælp ved *Ulykkestilfælde*, hvor tilskadekomne hører under Ulykkesforsikringsloven, men er trængende og ikke i Sygekasse, dog at Direktoratet for Ulykkesforsikringen holder Udvalget underrettet om Afgørelsen i Sagen; § 277, der — som tidligere nævnt — omhandler en midlertidig, i Loven begrænset, Hjælp under en Hustrus Sygehusbehandling, naar hun er Medlem af Sygekasse, Manden trængende og der er flere Børn i Hjemmet, en Bestemmelse, der længe har været tiltrængt i disse for et ubemidlet Hjem særlig vanskelige Tilfælde, § 278 om *Begravelseshjælp*, § 279 om *Husvildehjælp*, der udvider Fattiglovens § 66 til ogsaa at gælde Byerne, men samtidig udtrykkelig gør Huslejerestancer til Kommunegæld, § 280 om

direkte Hjælp til et Stedbarn i de flere Gange nævnte Tilfælde, hvor særlig Stedfaderen ikke har Forsørgelsespligt overfor Stedbarnet som nu, § 281 om en særlig Hjælp under *Indhaldelse til ekstraordinær Militærtjeneste*, vel at mærke kun til Sygekassemedlemmer og kun svarende til den Pengehjælp, de iøvrigt har sikret sig selv i Sygdomstilfælde, § 283, der omhandler Hjælp til *forliste eller hjemsendte Sømænd* og § 284, der *udelukker* Særhjælp til Medlemskontingenter udenfor de i Folke- og Arbejdsløshedsforsikringen angivne Tilfælde.

Udgifterne til Afhjælpningen af alle disse spredte Trangstilfælde lader sig ikke opgøre med nogen tilnærmelsesvis Rigtighed; et Forsøg herpaa vil heller ikke være af større Interesse, idet de fleste af de nævnte Trangstilfælde hidtil vil være blevet afhjulpet med Fattighjælp eller Hjælpekassehjælp, saaledes at Betydningen af paagældende Lovbestemmelser væsentligst er den at fastslaa, at Hjælpen er Særhjælp uden Retsvirkninger under visse nærmere angivne Betingelser.

Under sidste Kapitel XX om Særhjælp omhandles endelig *offentlig Skolebespisning*, §§ 286—89, der afløser den gældende Lov af 23. Maj 1902. Skolebespisning kan ogsaa ydes i November, men der er givet nærmere Regler om Samarbejde mellem det sociale Udvalg, den eventuelle Skolelæge og Læreren eller Lærerraadet for at udelukke Misbrug. —

Vi nævnede før, at Bortfald af hele Hjælpekasssystemet naturligvis, hvis der ikke skulde begaas aabenlys Uret eller Ubillighed, krævede Udbygning paa forskellige Omraader indenfor hele Socialreformen, idet et af Hovedformaalene med denne fra min Side altid har været saa vidt muligt at undgaa den rent skønsmæssige Hjælp fra Kommunen, en Hjælpeform, der i sig selv virker ydmygende og derfor helst bør undgaaes overfor enhver Medborger, som iøvrigt ønsker at klare sig selv. Derfor den stærke Udpensling af Forsikringslovgivningen saavel som af *den* offentlige Forsorg, der giver Ret til en bestemt, forud fastsat Hjælp, naar de givne Betingelser opfyldes, eller dog Adgang til Særhjælp uden Retsvirkninger.

Men naturligvis kan man, selv om man ledes af bestemte etiske Formaal, ikke udtømme sine Teorier i skematisk formede S'er — naar det gælder en moderne Sociallovgivning, ikke mindst i saa utrygge og urolige Tider som de nuværende. Der er endnu, selv efter Behandlingen af alle de foregaaende Trangstilfælde, et stort Omraade tilbage — desværre! Baade paa

Grund af Samfundets Brøst og paa Grund af menneskelig Ufuldkommenhed. Vi har altsaa endnu efter det nye System baade Kommunehjælpen og Fattighjælpen tilbage.

2. Kommunehjælpen.

Kommunehjælpen, §§ 292—308, omfatter i Kraft af Umuligheden af at udtømme Livet i Paragraffer eller at give almindelige Regler, der svarer til hvert enkelt Trangstilfælde og da særlig til de kombinerede, hvor Sygdom, Arbejdsløshed og Børnerigdom falder sammen — *dels* dette brogede Trangsomraade, *dels* de mange Tilfælde, hvor Særhjælpen fastsætter Betingelser, som Ansøgeren ikke opfylder. Det er paa dette Omraade, man nu i Virkeligheden savner nærmere Regler, og hvor derfor snart Hjælpekasse, snart Fattigvæsen træder til, hvor Dobbeltforsørgelsen florerer, hvor der fattes Grænser for Hjælpen, fornuftige Bestemmelser om Forholdet mellem de forskellige Hjælpeformer og Supplering med anden Hjælp; det er endvidere her, at Plattenslageriet har sine Chancer og her, at Selvopgivelsen og Modløsheden er størst, fordi Retsvirkningerne er de samme strenge, hvad enten Fattigvæsenet yder en Flaske Medicin eller Tusinder af Kroner aarlig. Her tiltrænges System, og Forsøg herpaa gøres nu med en Række helt nye Bestemmelser.

Hovedreglen er, at Invalide-, Aldersrente eller anden offentlig *Hjælp uden Retsvirkninger*, der svarer til fuld Forsørgelse, *udelukker Supplering med Kommunehjælp*, ligesom Fattighjælp.

Omvendt udelukkes Kommunehjælp, hvor Trangen afholdes i Henhold til Særhjælpens Regler, idet Folk saa vidt muligt skal holdes borte fra at indrulleres blandt Forsørgelsesvæsenets Stamgæster, og af samme Grund udelukkes Modtagelsen af Kommunehjælp og Fattighjælp samtidig; § 296 forbyder som almindelig Regel at *supplere Arbejdsløsheden*, hvor paagældende har Arbejde i normal Tid til den paa Egnen sædvanlige Arbejdsløsheden, noget, der ofte sker nu. Er Lønnen for lav, maa denne Urimelighed bekæmpes ad anden Vej end gennem offentlige Almisser, der kun frister Arbejdsgiverne til at skambyde Arbejdskraften — for at lade det offentlige betale det manglende.

Demæst sættes en almindelig Grænse for Størrelsen af

Kommunehjælp, saaledes at man som Regel ikke ved at give op kan tjene noget og blive bedre stillet end den, der hjælpes gennem Folkeforsikringen eller anden Hjælp uden Retsvirkninger.

Endvidere gives der nærmere Regler om den nu saa misbrugte *Rejschjælp* samt om Hjælp til *Udvandring*, og man søger at fastlægge Samarbejdet mellem det sociale Udvalg og de *velgørende Foreninger og Institutioner* til Modvirken af Platenslageri, Dobbeltforsørgelse og Prelleri, ligesom der i større Kommuner søges oprettet et Centralkontor, Oplysningskontor ell. lign., saaledes at et saadant skal henlægges under Socialkontoret, der derved faar det samlede Overblik over Trangen, et nøjere Kendskab til Personerne og de bedste Muligheder for at drage Omsorg for, at de forskellige Midler faar den bedst mulige Anvendelse.

Imidlertid kan der af og til i Praksis foreligge et saadant Sammentræf af Sygdom, Arbejdsløshed og anden Elendighed, trods Forsørgerens gode Vilje og personlige Hæderlighed, at det her som altid maa gælde, at Nød bryder alle Love, og overfor disse menneskelige Tragedier er der ogsaa skabt Ventiler i de foregaaende Bestemmelser, særlig ved store Forsørgerbyrder, kun at Sagerne i slige Tilfælde skal afgøres af Kommunalbestyrelsen selv, jfr. §§ 296, Stk. 2, 297, Stk. 2, og 299.

Med Kommunehjælpen er vi altsaa kommen ind paa det Omraade, hvor Retsvirkninger af den modtagne Hjælp melder sig, og vi skal da se lidt nærmere paa disse.

Med Hensyn til *Retsvirkningerne* af den *almindelige* Kommunehjælp er Hovedreglen den, at denne kun — foruden det sociale Udvalgs Kontrol — medfører Erstatningspligt og udelukker fra visse Arter af Særhjælp, men hvis Kravet om Hjælp stiger, saaledes at Hjælpen gennem dens Ydelse til *Stadighed* eller gennem dens *Størrelse* faar Karakter af en egentlig Forsorg, bliver Hjælpen efter § 307 at betragte som Fattighjælp med Tab af Valgret og Valgbarhed indtil 2 Aar efter dens Ophør, *medmindre* Kommunalbestyrelsen efter Indstilling fra det sociale Udvalg bestemmer, at Hjælpen *ikke* skal have denne Virkning, fordi den har sin Aarsag i store Forsørgerbyrder, langvarig Sygdom eller andre utilregnelige Aarsager, og dette sidste gælder ogsaa, selv om Trangsarsagen er Indblanding i en kollektiv Arbejdsstrid. Valgret og Valgbarhed mistes natur-

ligvis tillige ved Tilsmigelse af Kommunehjælp eller groft Misbrug af tilstaaet Hjælp samt i Tilfælde af uordentlig Livsførelse, uforsvarlig Opgivelse af en Stilling, Arbejde ell. lign.

3. Fattighjælpen.

Fattighjælp med dennes særlige Virkninger, se § 309, der omtrent svarer til de nugældende Regler, dog bortset fra Hjemsendelse, som det nye System jo heldigvis ikke kender, og fra, at Forbudet mod fattigunderstøttedes Indgaaelse af Ægteskab indskrænkes, er altsaa den *sidste* Form for Hjælp, den, der efter sin Karakter kun skulde finde ringe Anvendelse imod nu, idet den egentlig kun tager Sigte paa 4 Grupper af trængende, først de oplagt arbejdssky Personer, dernæst de *groft forsømmelige Forsørgere*, om hvilke der indeholdes strenge Regler, fordi de svigter deres Pligter overfor Familie i Almindelighed, Børnene i Særdeleshed, Regler, hvis Strengthed naturligvis staaar i Forhold til den udviste Ansvarsløsheds Karakter, og som i særlig Grad rammer den Type Solderister, der enten bruger deres Fortjeneste udenfor Hjemmet og lader Kone og Børn sulte, eller som endog ligefrem ved Drikkeri, Arbejdslede ell. lign. ligger Familien *til Byrde*; for disse vil Ophold i Arbejdsanstalt afløses af Tvangsarbejde, stigende efter deres asociale eller antisociale Færd, men om de nærmere Regler maa vi henvise til §§ 311—14.

Det maa særlig være denne utiltalende Type, som Kommunerne tager sig saa venligt af, naar de stadig i Forbindelse med Socialreformen taler om Udvidelse af Tvangsarbejde — endog om Udvidelse af Antallet af Tvangsarbejdsanstalter, hvis Antal netop vil blive indskrænket.

§§ 315—17 omhandler specielt Forsorgen for *Alkoholister*; Reglerne her viser en fremstrakt Haand, naar og saalænge paagældende selv ønsker at komme paa ret Køl, men er alt andet end venlige, hvis Patienten ikke vil medvirke til sin Helbredelse. Ophold paa Afvænningshjem eller andre Anstalter er altid Fattighjælp i disse Tilfælde.

Endelig omhandler §§ 318—24 Forsorgen for visse strafede Personer, derunder Betlere, *professionelle Vagabonder*, erhvervs- og subsistensløse, der afleveres af Politiet, derunder prostituerede Kvinder m. fl., og man søger her at skabe bedre

System i Forsorgen for disse Personer efter Forholdene i det enkelte Tilfælde, Forholdsregler, der gaar lige fra Løsladelse straks med Bistand til Anvisning af Arbejde eller Forsorg gennem private Foreninger til Anbringelse i Arbejdskoloni, Arbejdsanstalt eller Tvangsarbejdsanstalt, medens man nu kun kender det ene: Fattighjælp i Form af Hjemsendelse til Forsørgelseskommunen og Indlæggelse paa Fattiggaard eller Arbejdsanstalt!

Det gælder overhovedet her som overalt i det nye System, at man har søgt at afpasse saavel Hjælp som Retsvirkninger ikke efter bestemte Teorier eller Institutioner, men efter Trangforholdets og Personens egen Karakter, og at man har lagt Vægt paa i særlig Grad at samarbejde de forskellige Former af Hjælp, at undgaa Dobbeltforsørgelse, og derfor ved hver enkelt Hjælpeform at angive ikke alene de særlige Betingelser, der maa opfyldes i det enkelte Tilfælde, men ogsaa Forholdet til andre Arter af offentlig Hjælp, et særdeles vanskeligt Arbejde, der i høj Grad er forsømt i den nuværende stykkevisse Lovgivning.

Det vilde føre for vidt at redegøre nærmere herfor — udover hvad der allerede er sket — og vi maa derfor om Detailler henviser til de enkelte Lovbestemmelser med dertil knyttede Betingelser og Henvisninger, der ser udviklede ud, men som i Virkeligheden vil betyde en stor Lettelse for Administrationen, der nu saa ofte staar uden nogen som helst Vejledning om, hvorvidt Hjælpen maa ydes eller ej eller ydes som Supplement til anden Hjælp, og derfor handler vidt forskelligt i de forskellige Kommuner.

Som man vil have forstaaet af denne vel kortfattede og skematiske Gennemgang, er Tanken med disse mange og forskelligartede Regler at afpasse Trangtilfælde og Retsvirkninger efter det enkelte Forholds, den enkelte Persons særegne Karakter — samme Fremgangsmaade som f. Eks. den moderne Strafferetsvidenskab anvender overfor Lovovertrædere, den moderne Sindssygevidenskab overfor sindssyge o. s. v. — Behandling efter hvert enkelt Tilfældes Ejendommelighed, og det er derfor en helt forrykt Fremstilling, naar navnlig Kommunerne søger at lægge dette nye System for Had ved at betragte det som brutalt i Forhold til det nuværende Fattighjælpssystem. Dette sidste slaar *altid* haardt, det nye System kun, hvor andre Udveje maa anses som haabløse paa Grund af Individets anti-

socialle Indstilling, i første Række som ansvarsløs overfor dem, han enten har lovet at dele Livets Kaar med eller endog selv har skænket Livet.

Det følger endvidere af Socialreformens saaledes udbyggede System, at Gradueringen af Hjælpen, at Forgreningen og Systematiseringen af Forsorgen foruden den mere humane eller rationelle Behandling af de forskellige Typer af trængende ligeledes har krævet adskillige nye Regler om Anstalter, Hjem, Stiftelser m. v., og ogsaa paa dette Omraade har Forslaget mødt Forstaaelse fra Regering og Rigsdag, dog ikke i det Omfang, jeg havde haabet og stillet Forslag om, men Tiderne er jo ogsaa meget vanskelige til saa gennemgribende Reformforslag. Alligevel findes en Række nye Bestemmelser om disse Forhold i §§ 30—47, ligesaa Kommunal Sygepleje, Fødehjem, Alderdomshjem og Plejestiftelser til Arbejdskolonier, Drankerasyler og Tvangsarbejdsanstalter, men om disse mange Detailregler maa jeg hen-vise særligt interesserede til at studere vedkommende Paragrafer, som jo i første Række har Interesse for de kommunale Myn-digheder.

4. Administration og Økonomi m. v.

Med Hensyn til *Administrationen*, hvis nærmere Ordning jo ligeledes i første Række interesserer Kommunerne, skal vi indskrænke os til de allervigtigste Hovedregler. Af tidligere Bemærkninger vil man have forstaaet, at der først og fremmest lægges Vægt paa at samle Administrationen, at forene Magt og An-svar, hvorfor Hjælpekasserne bortfalder, ligesom Værgeraads-institutionen og Udbetaling af Bidrag gennem Politimesteren, idet alle disse Sager foruden hele den offentlige Forsørgelse og Invalidereaternes Udbetaling administreres af det i hver Kom-mune af Kommunalbestyrelsen nedsatte sociale Udvalg — bort-set fra København, hvor dennes særlige kommunale Forfatning henlægger Administrationen til Magistraten. For Administra-tionen af Børneværnet gælder der dog baade i København og i det øvrige Land enkelte særlige Regler. Under det sociale Ud-valg sorterer ligeledes Legater med sociale Formaal samt Sager om Tilskud til sociale Øjemed, ligesom der gennem forskellige Bestemmelser, som nævnt, er søgt etableret et nærmere Sam-arbejde mellem det sociale Udvalg og velgørende Institutioner.

I alle Købstæder og større Landkommuner skal der til Administrationen knyttes et særligt Kontor, *Socialkontoret*, med daglig Ekspeditionstid, ligesom der gives forskellige nærmere Regler for at bringe Orden og Ensartethed i Administrationen af disse vigtige Love samt for de forskellige Hjem, Anstalters eller Stiftelsers Vedkommende. Det kan jo ikke skjules, at der gennem hele dette System er lagt et overmaade stort Arbejde i det sociale Udvalgs Hænder, hvorfor der i § 27 findes en Række Bestemmelser om de forskellige frivillige, valgte eller lønnede Medarbejdere, der paa forskellig Vis og med forskelligt Ansvar kan knyttes til Administrationen — ikke mindst for Børneværnets Vedkommende, dog aldrig saaledes, at Kommunalbestyrelsens Flertal ikke baade beholder Flertallet og dermed Ansaret, ikke alene i det sociale Udvalg, men ogsaa i de Underudvalg, der bliver nedsat, og som altid skal rumme det sociale Udvalgs Formand i sin Midte, alt for at sikre Ensartethed og Overblik.

Til Gengæld lettes det sociale Udvalg sammenlignet med Kommunalbestyrelsen nu for en Masse overflødig Skriveri, Rapport- og Afhøringsvæsen, Korrespondance og Opgørelse med andre Kommuner o. s. v., idet Forsørgelseskommuneapparatet bortfalder sammen med dels Fødselsnoteringer, dels et forfærdeligt Begreb, der hedder hvilende Erhvervelse af Forsørgelsesret, dels endelig forskellige Attester, og yderligere simplificeres Bogholderi og Regnskabsopgørelser samt Ind- og Udbetalinger Kommunerne imellem, men hele dette Kineseri er det for indviklet at komme ind paa, og det vilde næppe heller interessere Offentligheden i Detailler, hvorimod det naturligvis i høj Grad interesserer alle dem, der skal have med Administrationen at gøre, men de vil inden længe faa de fornødne Oplysninger ad andre Veje.

Det vigtigste for Publikum at vide paa dette Omraade er, at man ikke længer hører hjemme i en eller anden Forsørgelseskommune, erhvervet enten ved Forældrenes Ophold paa ens Fødselstid, en Barnemoders paa 10 Maaneders Dagen før Fødslen, eller eventuelt senere i ens Liv i den Kommune, hvor man har haft et tilstrækkeligt langt Ophold, dog allermindst 5 Aar efter sit 18. Aar. Man kan altsaa heller ikke længer risikere at blive hjemsendt til en saadan Forsørgelseskommune, som man maaske aldrig har kendt, eller som gift Kone til sin Mands dito. Man hører ganske simpelt hjemme, hvor man har sin faste Bopæl

(Forsørgelsesstedet), selv om den Kommune, hvor man tilfældigt maatte opholde sig under en pludselig opstaaende Trang, naturligvis altid foreløbig maa træde til. Og har man intet Forsørgelsessted, enten fordi man er Udlænding, eller fordi man ingen fast Bopæl har o. s. v., maa Statskassen træde til. Et Barn under 18 Aar har normalt Forsørgelsessted paa Familiens Hovedhjemsted eller hos den af Forsørgerne, det følger. Men jeg er bange for, at de ærede Læsere, der ikke i Forvejen har Hovedpine, vil erhverve denne beklagelige Lidelse, hvis jeg trækker dem længere rundt i Administrationslabyrinten, og jeg vil derfor endnu kun omtale eet Punkt, hvor det har været en særlig Glæde at faa Tilslutning fra Rigsdagens Flertal. Det angaar nogle interessante *Regler om Afgørelse af Klager* fra private eller af Meningsulighed mellem Kommuner!

Der er her gennemført forskellige Bestemmelser til Modvirken af administrativt Sløseri eller fornem Tavshed, hvis dette maatte forekomme, hvilket dog paastaas. Saaledes skal efter § 50, Stk. 3, en Amtmands Afgørelse af de private Klager foreligge inden 1 Maaned; i modsat Fald skal Afgørelsen angive de nærmere Grunde til Forsinkelsen. Som Følge heraf skal Amtet i Skrivelser angaaende Oplysninger fra Kommuner eller andre angive, inden hvilken Frist Svaret skal foreligge, ligesom Grunden til en eventuel Forsinkelse ogsaa her skal oplyses, og den Klager, der er utilfreds med Amtets Angivelse af Grundene til en eventuel Forsinkelse, kan særskilt indanke dette Spørgsmaal for Socialministeren inden 1 Maaned. Det paalægges endog ved § 52 Socialministeriet selv at meddele Klagere Afgørelse i enhver Sag, hvad tidligere Ministerier ikke altid har gjort, og at oplyse Grundene til Forsinkelsen, hvis ikke Svaret foreligger inden 3 Mdr., hvilket aldrig før har været paabudt i nogen Lov for noget Ministerium, ligesaa lidt som at enhver Afgørelse skal begrundes, derunder ved Henvisning til den Lovbestemmelse, i Kraft af hvilken den er truffet. Endvidere forpligtes Ministeriet til snarest muligt i Ministerialtidende, der hidtil har mindet om en Ørken med enkelte Oaser, at offentliggøre *enhver Afgørelse*, der skønnes at være af mere almindelig Interesse, eller som kan tjene til Vejledning for de underordnede Myndigheder i deres Forvaltning af denne Lov. Formaålet med disse skrappe Bestemmelser er formentlig tilstrækkeligt klart, i hvert Fald for den, der gennem 25 Aar har fulgt dels Administrationen af disse Omraader, dels den »Søsyge«, der af og til har præget Fortolkningen, og det »Vi

alene vide», der baade har udelukket Begrundelse og Offentliggørelse netop af de interessanteste Tilfælde, og de nye Regler kan og vil neppe vække Modstand hos andre end de Embedsmænd, der eventuelt endnu følger sig som Smaakonger i Stedet for som Befolkningens Tjenere.

Efter at have sprunget en hel Række andre indviklede Regler over om *Opholdskommunens* Forpligtelser, der kun er for sørgelsesretlige Feinschmeckere, skal vi saa gaa over til Socialreformens *Økonomi*.

Økonomien.

Hvad Socialreformens Udgifter — saavel for det offentlige som for de forsikrede — angaar, er det klart, at det ikke er muligt at opstille bestemte Tal og sige, at Sociallovgivningen i Danmark efter Socialreformens Gennemførelse vil koste saa og saa meget. Thi det siger sig selv, at Udgifterne til sociale Formaal, særlig til Arbejdsløshedsunderstøttelse, Kommunehjælp og Fattigunderstøttelse, varierer stærkt med Konjunkturerne og naturligvis ikke kan være de samme, naar der f. Eks. er 30,000, som naar der er $5-6 \times 30,000$ arbejdsløse.

Dertil kommer, at Prisniveauet kan forandre sig — et Forhold, der er af ret stor Betydning, og endelig vokser Befolkningen fra Aar til Aar og i særlig Grad de Aldersklasser, der i stort Omfang lægger Beslag paa det offentliges Hjælp: de gamle.

Derimod kan man for et af de *forløbne* Aar med større Nøjagtighed foretage en Sammenligning af de sociale Udgifter efter den hidtil gældende Lovgivning og Udgifterne efter Socialreformen, idet denne forudsættes at have været gennemført paa dette Tidspunkt. Det er da naturligt her at tage et Aar, hvor Udgifterne har været nogenlunde »normale«, senest Aaret 1929—30. Derved faar man et vist Udtryk for Forskellen mellem de gældende Love og Socialreformen, men om denne Forskel ogsaa holder Stik eller svigter i den ene eller den anden Retning i mere »unormale« Aar, kan man selvfølgelig ikke være sikker paa, thi de Forhold, der paavirker de sociale Udgifters absolutte Beløb, har ogsaa Indflydelse paa Forskellen mellem Udgifterne ved de to Lovkomplekser. Kun det kan man sige, som jeg allerede har nævnt, at Socialreformens Struktur i Modsætning til den

nuværende Planløshed, viser en afgjort Tendens til at bringe Udgifterne nedad — under iøvrigt ligeartede, økonomiske Forhold. Men altsaa!

Hvis Socialreformen havde været gældende i 1929 med det daværende Prisniveau, vilde Forholdet have været det, at de samlede Udgifter for Stat, Kommuner, Arbejdere og Arbejdsgivere til Syge-, Invalide- og Aldersrente, Arbejdsløsheds- og Ulykkesforsikring, samt hele den offentlige Forsorg vilde have været 13,1 Mill. Kr. højere end efter den nugældende Lovgivning, nemlig 243 Mill. Kr. mod 230. Denne Stigning paa 13 Mill. Kr. vilde have fordelt sig saaledes, at det offentliges Udgifter steg med 5 Mill. Kr., Medlemsbidragene til Syge- og Invaliditetsforsikringen (med Fradrag af den Lettelse i Medlemsbidragene, som de forøgede Statstilskud til Arbejdsløsheds-kasserne vilde have medført) med $6\frac{1}{2}$ Mill. Kr. og Arbejdsgiverpræmierne med ca. $1\frac{1}{2}$ Mill.

Alene indenfor Arbejdsløshedsforsikringen vilde der finde en Stigning Sted i de samlede Udgifter paa 6 Mill. Kr. Denne Stigning skyldes Fortsættelseskassernes Oprettelse.

Af disse 6 Mill. Kr. vilde Medlemmerne betale 1,7, det offentlige direkte 1,3, Arbejdsløshedsfonden 3 Mill. Kr., men da Forøgelsen af Arbejdsgiverbidragene ikke vilde kunne dække denne forøgede Udgift hos Arbejdsløshedsfonden, og da Arbejdsløshedsfondens Underskud dækkes af Staten, vilde ogsaa denne komme til at bære en væsentlig Del: ca. 2,2 Mill. Kr. af denne Udgift paa 3 Mill. Kr. Det offentliges Udgift vilde derfor blive ca. $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. og Arbejdsgivernes ca. 0,8 Mill. Kr. af de 6 Mill. Kr.

Indenfor Folkeforsikringen vilde de samlede Udgifter stige med ikke mindre end $15\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Deraf vilde 7,2 Mill. skyldes forøgede Medlemsbidrag til Syge- og Invalideforsikring, og Resten — bortset fra 1,2 Mill. Kr. fra Arbejdsgiverne — forøgede Tilskud fra Stat og Kommuner, saaledes $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. til Sygekasserne og $5\frac{1}{2}$ Mill. til Aldersrenten, medens der vilde opnaas Besparelse paa Invalideforsikringen paa 2 Mill. Kr., fordi Folkeforsikringspligten her vilde give størst Bonus.

Indenfor den offentlige Forsorg vilde Besparelsen for det offentlige blive ca. 8,1 Mill. Kr. Denne Besparelse hænger sammen med forskellige Forhold, saaledes Forsørgelsesvæsenets Centralisering, formindsket Mulighed for Dobbeltforsørgelse, Hjælpekassernes Bortfald og navnlig den stærke Udvikling af Folke-

forsikringen, hvilket bl. a. ses deraf, at det offentliges Tilskud til Folkeforsikringen som sagt vilde stige med 7 Mill. Kr.

Til Trods for de formindskede offentlige Udgifter til Forsorgen, er Udgifterne til Børneforsorgen dog betydelig forøget, idet der, saaledes som jeg udførlig har omtalt det under »Børnelovgivningen«, er lagt særlig Vægt paa at udvikle denne Side af den offentlige Forsorg. Stigningen i det offentliges Udgifter vilde derfor paa dette Punkt beløbe sig til ca. 4,7 Mill. Kr. Saaledes vilde Udgiften til Børn af Enker stige med ca. 3 Mill. Kr. Til Børn af Enkemænd kommer en ny Udgift paa $\frac{3}{4}$ Mill. Diegivningsbidraget medfører en ny Udgift paa 250,000, Udgiften til Skolebespisning fordobles.

Saaledes som det her er anført, vilde den økonomiske Side af Socialreformen se ud, saafremt denne som sagt havde været gennemført i *dens nuværende Skikkelse* i 1929. Den Gang var imidlertid Pristallet betydelig højere end nu, og det siger sig selv, at de Takster, man paa dette Tidspunkt under Hensyntagen til de daværende finansielle og økonomiske Forhold foreslog, havde det daværende Prisniveau som Forudsætning. Da Prisniveauet senere hen faldt, foreslog Regeringen for at faa Arbejdet paa Socialreformen i Gang i 1931 en Prisregulering i Overensstemmelse med Prisniveauets Fald, vel at mærke paa Betingelse af, at Taksterne igen skulde sættes op, saafremt Prisniveauet skulde stige, og dette er tiltraadt.

Der er derfor i Socialreformen indsat en Bestemmelse om, at Taksterne forandres i Overensstemmelse med Forandringerne i det almindelige Prisniveau.

Som Udgangspunkt har man da taget Prisniveauet paa det Tidspunkt, da Socialreformen blev fremsat: Oktober 1929. Som Følge deraf vil der i Øjeblikket finde en Nedsættelse af de i Socialreformen angivne Takster Sted. Saafremt Prisniveauet imidlertid igen stiger, hvad alle jo mener, det gør, vil Taksterne gaa op i samme Grad, en Betryggelse for dem, der skal have en eller anden Hjælp, der er afhængig af faste Takster, saasom Aldersrente, Invaliderente o. m. fl. I det hele taget har en Krise jo altid Tilbøjelighed til at ramme haardest nedadtil, og derfor er Prisregulering i det hele taget retfærdig, hvor det drejer sig om Hjælp til de daarligst stillede, men vi har ganske vist aldrig haft denne almindelige Prisregulator før.

Prisreguleringen influerer naturligvis paa de ovenfor angivne Beregninger. Hvis man f. Eks. gaar ud fra en Nedgang i Pris-

niveauet som i Vinter paa 9%, vilde dette medføre en beregnet Besparelse for det offentlige paa ca. 6,8 Mill. Kr., heraf falder 6,4 paa Folkeforsikringen, saaledes at de samlede offentlige Udgifter til Folkeforsikringen i saa Fald bliver 84 Mill. Kr.

Paa Udgifterne til offentlig Forsorg medfører Prisreguleringen kun en Besparelse paa 0,4 Mill. Kr. Det offentliges Udgifter til offentlig Forsorg bliver herefter 72 Mill. Kr. Indenfor Arbejdsløshedsforsikringen faar Prisreguleringen ingen Betydning. De samlede offentlige Udgifter til Forsikring og Forsorg bliver herefter 170 Mill. Kr., eller lidt over Halvdelen af, hvad Bladet »Skatteborgeren« angiver.

Den tidligere anførte Stigning i det offentliges Udgifter paa 5 Mill. Kr. reduceres som Følge af Prisniveauet beregningsmæssigt i Øjeblikket til en Besparelse paa knap 2 Mill. Kr. Naar der fremkommer en Besparelse skyldes dette, som før nævnt, udelukkende offentlig Forsorg, hvor den samlede Besparelse efter Prisreguleringen vil blive ca. 8,5 Mill. Kr., medens det offentliges Udgifter baade til Folkeforsikring og Arbejdsløshedsforsikring trods Prisreguleringen er steget, til Folkeforsikringen — paa Grund af de større Præmieindtægter, de bemedledes Inddragen i Forsikringen m. v. — dog kun med $\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

Takster og Refusion.

Naar jeg ikke er kommet ind paa en Omtale af de mange enkelte Takster indenfor Forsikring og Forsorg, skyldes dette derfor ikke blot, at Pladsen ikke har tilladt alle saadanne Detailler, hvor interessante de end kan være for den eller den Enkeltperson, men det skyldes navnlig det Forhold, at man paa Grund af Pristalsreguleringsbestemmelsen ikke nu kan sige, hvorledes Taksterne vil stille sig, naar Loven træder i Kraft, idet dette afhænger af et Pristal, der endnu ikke er offentliggjort. Kun det kan man altsaa være sikker paa, at denne Bestemmelse om Prisregulering vil medføre, at de fattige ikke som tidligere vil komme til at føle Trykket af fremtidige Stigninger i Prisniveauet, som kan forventes, og som uvægerligt rammer dem en Tid lang, naar Renter og Takster som nu kun kan ændres, hvis Rigsdagen hver Gang bliver enig om at give nye Love.

Dernæst finder der en stor Forandring Sted i Udgifternes Fordeling (Refusion) mellem Stat og Kommuner samt mellem disse

indbyrdes. Staten overtager nemlig en Række Udgifter særlig indenfor den offentlige Forsorg. Indenfor denne Gren af Sociallovgivningen finder der en Stigning Sted i Statens Udgifter paa ca. 12 Mill. Kr., medens Kommunerne opnaar en Lettelse paa ca. 20 Mill. Kr. Statens Udgifter til Børneforsorgen stiger saaledes med næsten 5 Mill. Kr., medens Kommunerne faar en Lettelse. Til hele det Omraade af Forsorg, som — bortset fra Hjælpekassehjælpen — efter den gældende Lovgivning bliver ydet uden Fattighjælps Virkning, stiger Statens Udgifter fra 14 til 23 Mill. Kr., idet alle Kommunernes Udgifter til sindssyge, aandssvage, døvstumme, blinde, taledidende, vanføre og Epileptikere overtages af Staten.

Ogsaa Fordelingen af det Beløb, som skal bæres af Kommunerne (*den mellemkommunale Refusion*), bliver Genstand for store Forskydninger mellem de forskellige Kommuner, idet man ved en saadan Forskydning tilstræber at fordele de sociale Udgifter mellem Kommunerne under større Hensyntagen til disses Evne til at bære Udgifterne. De $\frac{2}{3}$ af Opholdskommunens Udgifter til offentlig Forsorg samt en vis Del af Kommunens Udgifter til Folkeforsikring og Arbejdsløshedsforsikring fordeles nemlig efter 1. Oktober — altsaa efter Forsørgelseskommunernes Bortfald — under eet paa *samtliche* Kommuner i Landet efter visse Refusionsregler. Efter Opstilling af en Række Beregninger paa forskelligt Grundlag er man kommet til det Resultat, at det rimeligste Refusionsgrundlag er at fordele $\frac{1}{3}$ af Beløbet i Forhold til Kommunens Indbyggertal, $\frac{1}{3}$ i Forhold til den skattepligtige Indkomst i Kommunen og $\frac{1}{3}$ i Forhold til Grundværdien.

Denne Refusionsregel medfører, at mange velstaaende Kommuner, navnlig de, der i Forvejen har haft smaa sociale Udgifter, særlig fordi det er Udflytterkommuner for Velhavere, som f. Eks. Gentofte og Søllerød, vil faa en betydelig Forøgelse af disse Udgifter, medens omvendt mange fattige og haardt ramte Kommuner særlig i Jylland vil faa en følelig Lettelse; men for ikke yderligere at lægge mig ud med nogen af Socialreformens mange Modstandere, særlig i Skattelyene, skal jeg vel vogte mig for at komme med flere Eksempler.

Slutning.

Ja, hermed er vi egentlig ved Vejs Ende, men naturligvis er der umaadelig meget at ordne baade i Kommuner, i Amter og vel ikke mindst i Socialministeriet, før et saa omfattende Lovværk er ført ud i Livet og Forholdene har trukket sig i Lave. Megen Kritik vil der komme, saaledes som det sker overfor alt nyt — i en Overgangstid, og Fejl vil der jo ogsaa være som i alt Menneskeværk! Stærkest vil denne Kritik som altid sætte ind fra dem, der enten har mindst Forstand paa det, de kritiserer, eller som iøvrigt er Fanatikere, saasom de saakaldte »Skatteborgere« og Kommunisterne. Begge disse Lejre er da ogsaa forlængst begyndt, længe før de kunde vide, hvad Socialreformen i Virkeligheden betød, og Kritiken er fra begge Sider i uanstændig Grad blottet for Saglighed.

Jeg finder det hverken naturligt eller Umagen værd at svare paa disse tendentiøse Forhaandsangreb, saa lidt som paa de smaatskaarne og hoverende Artikler i Venstreblade om dette Partis mægtige Indsats i Arbejdet; enhver, der gider læse, kan se Forskellen mellem Regeringens oprindelige Forslag og de nu gennemførte! Jeg trøster mig iøvrigt ved, at ikke eet eneste Angreb er kommen fra alle de sagkyndige, der kender den nuværende Lovgivning.

Kun 2 Bemærkninger vil jeg derfor gøre, rettet mod de yderliggaaendes Forhaandsangreb.

Til Kommunisten og ligesindede vil jeg sige: Jeg forstaar meget godt den Fortvivlelse, den Desperation — thi jeg har kendt meget til Arbejderne og levet mange, mange Aar, særlig som Fattiginspektør midt i Elendigheden — jeg forstaar saare vel den Desperation, der griber den unge, som maa gaa arbejdsløs Maaned efter Maaned og se sit Mod synke, sine Haab svinde, medens Arbejdslysten og de unge stærke Næver slappes, jeg forstaar ham og hans Fortvivlelse, men til dem, der *professionelt* udnytter denne uden at have mindste Udsigt til at gavne ham økonomisk, vil jeg i al Stiltfærdighed blot sige: Vis mig eet eneste Land i denne Verden, der byder de syge, de gamle, Børnene, de arbejdsløse, de trængende som Helhed en Sociallovgivning, der staar paa Højde med den Socialreform, der nu er gennemført efter mange og lange Aars Slid og Kampe, — særlig hvis den da administreres i den Aand, hvori den er given. Og tænk lidt over, om Forholdene ikke let og hurtigere end ven-

tet kan arte sig saaledes, at der bliver Brug for enhver, der ikke tror paa det rene Kaos som Vejen til *det* jordiske Paradis, der kun eksisterer i Fantasiens, Brug for ham i Kampen for at bevare netop den Socialreform, man nu i sin Uvidenhed eller forlorne Overlegenhed haaner eller rettere: af rent politiske Grunde rakker ned.

Og til den anden Fløj af Fanatikere, alle dem, hvis Syn paa Samfundsforholdene blindes af Skatteborgerhysteri, vil jeg ligeledes i al Stilfærdighed svare: Aldrig een Dag har jeg, som man stadig paastaar, kæmpet for eller troet paa, at en Understøttelseslovgivning var et Gode, eller at en Forcering af denne bragte fornuftige Samfundstilstande til Veje. Socialreformens Plan og System er netop Udtryk for den modsatte Grundopfattelse; thi det nuværende Samfund er som ethvert andet ganske ude af Stand til at bringe ordnede Tilstande til Veje gennem et Understøttelsessystem, heller ikke ved Socialreformens udbyggede Forsikrings- og Understøttelsessystem, lagt i faste Linier.

Socialreformen har *sin* Opgave, og jeg tror og haaber, at denne er løst, saa godt Forholdene har tilladt, men uanset denne Reform trænger Kampen om Erhvervslivets, om Samfundets fornuftige Ordning sig hver Dag mere og mere paa i ethvert europæisk Land. Her i Landet har vi større Muligheder for at naa frem end andetsteds, takket være Befolkningens jævner Fordeling og Mentalitet, men hvis ogsaa vi skal undgaa at glide mod Afgrunden, saa er det først og fremmest Reformer paa andre Omraader, og da fornemmeligst Bekæmpelsen af den abnorme, samfunds-, menneske- og moralødelæggende Arbejdsløshed, det gælder, og som er af langt større Interesse end Gennemførelsen af denne Socialreform, hvor nødvendig og vanskelig den end har været. Og Kampen mod selve Arbejdsløsheden er netop af allerstørst Interesse for de Skatteborgere og andre, der samtidig ønsker baade at bevare det nuværende privatkapitalistiske Samfund trods dets Rystelammelse og at sænke Udgifterne til Sociallovgivningen; thi det er kun gennem Ordningen af Samfundets Ejendoms-, Produktions- og Fordelingssystem, der jo ganske har spillet Fallit overalt, at netop Socialreformen vil komme til at koste færre Penge, hvad vi jo alle ønsker.

At rejse Kampen mod en ordnet Sociallovgivning *uden* at ville rette de virkelige Grundskader i Samfundet er kun taabeligt, vil kun yderligere føre nedad og vil rejse ikke alene hele Arbejderklassen, men alle socialt interesserede Medlemmer til Kamp,

mod den snævre Klasseegoisme, der trives frodigst indenfor Skatteborgerforeningen, hvis Idealer det er mig umuligt at faa Øje paa.

Jeg overvurderer altsaa ingenlunde Socialreformens Betydning, men jeg advarer ogsaa imod, at man i kortsynet Overmod fra Yderfløjene *undervurderer* den; thi de, der har slæbt den i Havn, véd ogsaa, hvad den i mange Henseender betyder for en rolig Udvikling baade gennem de nye forebyggende Foranstaltninger til Nedsættelse af Fremtidens Udgifter og gennem Udbygningen af Hjælpen til de paa forskellig Vis haardest ramte i vort trods alt fælles Folkesamfund!

Frederiksberg, den 28. Juni 1933.

K. K. Steincke.

